

Vuosikertomus

2017

Helsinki

The logo for Helsinki, featuring the word "Helsinki" in white, bold, sans-serif font, enclosed within a white speech bubble shape with a small tail pointing downwards.

Helsinki

Helsinki perustettiin vuonna 1550 Ruotsin kuninkaan Kustaa Vaasan käskystä. Kaupunki siirrettiin alkuperäiseltä paikaltaan Vantaanjoen suulta nykyiselle paikalleen vuonna 1640-luvulla kuningatar Kristiinan aikana. Pääkaupungiksi Helsingin nimitti keisari Aleksanteri I vuonna 1812. Suomi oli kolme vuotta aiemmin liitetty osaksi Venäjän Keisarikuntaa.

Itsenäisen Suomen pääkaupunkina Helsinki on ollut vuodesta 1917. Nykyisin Helsingissä asuu 643 272 asukasta ja se on noin puolentoista miljoonan asukkaan ja yli 700 000 työpaikkaa käsittävän seudun talousalueen keskus.

- 4** Pormestarin katsaus
- 8** Kansliapäällikön katsaus
- 10** Kaupunginkanslia
- 14** Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala
- 18** Kaupunkiympäristön toimiala
- 22** Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
- 26** Sosiaali- ja terveystoimiala
- 30** Kaupungin organisaatio
- 34** Kaupungin päätöksenteko
- 36** Kaupunginvaltuusto
- 38** Kaupunginhallitus ja jaostot
- 40** Lautakunnat ja johtokunnat
- 42** Tilastotietoja Helsingistä
- 45** Helsingin talous on vakaalla pohjalla
- 46** Toimintamenot ja toimintatulot
- 47** Investointimenot
- 48** Henkilöstö
- 49** Tilinpäätöksen tunnusluvut
- 51** Kaupungin tulos- ja rahoituslaskelma sekä tase
- 54** Kaupunkikonsernin toiminta
- 56** Konsernin tulos- ja rahoituslaskelma sekä tase

Pormestarin katsaus

Helsinki on kaupunkikehityksen kannalta erittäin kiinnostavassa vaiheessa. Helsingin väkiluvun kasvu jatkaa voimakkaan ja kiihtyvän kasvun uralla. Rakennustyömaat aivan kantakaupungin tuntumassa muuttuvat vähitellen uusiksi kaupunginosiksi, joihin nousee asuntoja, päiväkoiteja, katuja ja puistoja.

Valtuuston syksyllä hyväksymän kaupunkistrategian vision mukaisesti kaupungin kehittämisen tavoitteena on rakentaa Helsingistä maailman toimivin kaupunki. Helsinki on jo nyt monella tapaa hyvin toimiva. Olemme sijoittuneet hyvin lukuisissa kansainvälisissä elämänlaatusuureissa, koulutusta, ympäristöä ja turvallisuutta mittaavissa vertailuissa. Ennätyskasvussa olevat matkailijamäärät kertovat omaa tarinaansa siitä, että Helsinki on myös kansainvälisesti kiinnostava ja vetovoimainen kaupunki.

Kilpailu uusista asukkaista, yrityksistä ja kaupungissamme vierailevista ei kuitenkaan helpotu, vaan kiristyy entisestään, kun suurimpien kaupunkien imu globaalisti kasvaa. Ollakseen maailman toimivin kaupunki Helsingin on oltava päivä päivältä hieman modernimpi, palveluhenkisempi, hauskempi ja kansainvälisempi kaupunki.

Kaupunkien merkitys
aikamme suurten globaalien
haasteiden ratkaisijoina
kasvaa väistämättä.

Kaupunkien merkitys aikamme suurten globaalien haasteiden ratkaisijoina kasvaa väistämättä. Kaupungit ovat ratkaisukeskeisiä ja ketteriä etsiessään vastauksia niin sosiaalisen segregaaation, ilmastonmuutoksen tai osallisuuden ja digitalisaation haasteisiin. Maailman

toimivin kaupunki onnistuu parhaalla mahdollisella tavalla ratkaisemaan ihmisten arjen kannalta relevantit ongelmat siten, että täällä on hyvä asua, elää, yrittää, tehdä työtä ja vierailla.

Helsingin taloudellinen asema on tällä hetkellä vakaa. Kasvavan kaupungin investointikyvystä on kuitenkin kannettava huolta kaupungin ja helsinkiläisten etuja

valvoen sekä pitkäjänteisen talouspolitiikan periaatteita noudattaen. Vireillä oleva sote- ja maakuntauudistus toisi toteutuessaan merkittäviä epävarmuustekijöitä kaupungin talouteen.

Helsinki on vahvasti kasvava ja kehittyvä, maamme ainoa metropoli.

Viime vuonna kaupungin organisaatio kävi läpi suuren muutoksen, kun yli 30 virastoa ja liikelaitosta järjestäytyi neljäksi toimialaksi. Uudistuksen yhteydessä siirryttiin uuteen poliittiseen johtamismalliin. Valtuuston valitsemat pormestari ja neljä apulaispormestaria ovat kuntalaisten äänestämiä luottamushenkilöitä. Kaupunkiorganisaation muutoksen ansiosta kaupungin hallintoa voidaan nyt rakentaa aiempaa sujuvammaksi, kaupunkilaisia paremmin palvelevaksi ja vähemmän byrokraattiseksi. Tämäkin on tärkeä askel kohti toimivampaa kaupunkia.

Toimivassa kaupungissa toteutuu asukkaiden hyvä arki. Se syntyy hyvistä palveluista, turvallisesta ja ystävällisestä ympäristöstä sekä siitä, että asukkaiden tarpeita kuunnellaan. Hyvää arkea ovat korkeatasoinen koulutus ja laadukas varhaiskasvatus sekä tasapuoliset mahdollisuudet saada sosiaali- ja terveyspalveluja. Hyvään arkeen ja hauskaan urbaaniin elämään kuuluvat olennaisesti myös monipuoliset kulttuurielämykset sekä mahdollisuudet kokea liikunnan iloja.

Helsinki on vahvasti kasvava ja kehittyvä, maamme ainoa metropoli. On koko Suomen etu, että Helsinki yhdessä maamme muiden suurten kaupunkien kanssa menestyy ja luo hyvinvointia koko Suomelle.

Jan Vapaavuori
pormestari

Kansliapäällikön katsaus

Helsingissä tapahtui 1. kesäkuuta 2017 mittavin muutos vuosikymmeniin. Kaupungin ylin johto ja kaupungin koko organisaatio, jossa työskentelee noin 37 000 työntekijää, uudistettiin perin pohjin.

Kaupunkilaisten kannalta muutos ei heti näkynyt, mutta tarkoitus on, että se näkyy jo pikaisessa tulevaisuudessa. Koko uudistuksen tavoite nimittäin on, että jatkossa kaupunki tuottaa palvelunsa sujuvammin, tehokkaammin ja asiakaslähtöisemmin. Sitä haetaan toimialamallilla, jossa aiemmat yli 30 virastoa ja liikelaitosta koottiin neljäksi toimialaksi ja keskushallinnoksi.

Muutos tehtiin, koska kaupungin hallinnon ongelmaksi oli havaittu pirstoutuneisuus, osin päällekkäisyys ja byrokraattisuus. Uudistuksen tarkoitus on tuoda kaupunkilaisille, yrityksille ja muille yhteisöille parempia, nopeampia ja joustavampia palveluita. Se on kaiken lähtökohta.

Samalla kaupunki otti käyttöön uuden poliittisen johtamismallin. Helsingille valittiin pormestari ja neljä apulaispormestaria, jotka ovat poliittisia luottamushenkilöitä. Aikaisemmin kaupunginjohtajat olivat viranhaltijoita.

Pormestarihallinnon tavoitteena on demokratian vahvistaminen. Vaalien tulos heijastuu suoremmin kaupungin johtamiseen, kun pormestari ja apulaispormestarit valitaan kuntavaalien jälkeen vaalikaudeksi kerrallaan. Tavoitteena on myös vahvistaa kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen ja muiden luottamushenkilöelinten roolia kaupungin johtamisessa.

Muutoksen tekijöille lämmin kiitos!

Uudistuksen onnistumisen perusteelliseen arviointiin tarvitaan pitempi aika ja nykyistä enemmän kokemuksia. Mutta kun ensimmäinen runsas puoli vuotta on takana, on mahdollista tehdä alustavia johtopäätöksiä.

Ensimmäiseksi täytyy sanoa, että kaupunkiorganisaatio ja sen toimijat ovat suorittaneet muutosurakasta erinomaisesti ja ansaitsevat siitä lämpimän kiitoksen. Uudistus vaati perusteellisen pohjatyon, jotta se saatiin toimimaan ensimmäisestä päivästä lähtien. Uusia asioita on opittu nopeasti, kun vanhat rakenteet ovat poistuneet ja tehtävät muuttuneet.

Toinen johtopäätös on se, että uudistus on vielä kesken – tietenkin. Monia asioita vielä opiskellaan ja moni tulee vielä muuttumaan. Kaikki palaset eivät ole löytäneet paikkaansa. Paljon on vielä kehitettävää ja työstettävää. Mutta olemme ehdottomasti etenemässä oikeaan suuntaan.

Sami Sarvilinna
kansliapäällikkö

Kansliapäällikkö Sami Sarvilinna

- kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen suunnittelu-, valmistelu- ja toimeenpanoelin
- kaupungin kehittäminen
- sisäinen tarkastus

Keskushallintoon kuuluvia organisaatioita

Palvelukeskusliikelaitoksen johtokunta

- Palvelukeskusliikelaitos (Palvelukeskus Helsinki)

Taloushallintopalveluliikelaitoksen johtokunta

- Taloushallintopalveluliikelaitos (Talpa)

Työterveysliikelaitoksen johtokunta

- Työterveysliikelaitos (Työterveys Helsinki)

Rakentamispalveluliikelaitoksen johtokunta

- Rakentamispalveluliikelaitos (Stara)
- Korkeasaaren eläintarha

Avainlukuja

Toimintatulot	86 milj. euroa
Toimintamenot	321 milj. euroa
Toimintamenot/ asukas	498 euroa

Henkilöstömäärä *	4258
koko henkilöstöstä	11 %

** Lukuihin sisältyy myös Korkeasaaren eläintarhan, Palvelukeskus Helsingin, rakentamispalveluliikelaitoksen (Stara), taloushallintopalveluliikelaitoksen (Talpa), tarkastusviraston ja Työterveys Helsingin henkilöstö.*

Kaupunginkanslia

Kaupunginkanslia on kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen suunnittelu-, valmistelu- ja toimeenpanoelin. Kanslia vastaa kaupungin kehittämisestä ja huolehtii kaupungin keskushallinnosta. Se toimii kaupunginhallituksen alaisuudessa.

Kanslian keskeinen tehtävä vuonna 2017 oli kaupungin uuden johtamisjärjestelmän ja toimialaorganisaation vieminen käytäntöön. Se tapahtui sujuvasti ja ilman merkittäviä häiriöitä.

Suuri muutos tapahtui kesäkuun alussa, kun uusi kaupunginvaltuusto aloitti toimintansa. Kaupunki siirtyi pormestarimalliin, ja uuden valtuuston ensimmäisiä tehtäviä oli pormestarin ja neljän apulaispormestarin valinta. Samanaikaisesti aloitti kaupungin toimialaorganisaatio, joka korvasi aiemmat yli 30 virastoa ja liikelaitosta.

Uusi johtamisjärjestelmä on tuonut runsaasti muutoksia keskushallinnon toimintoihin ja asioiden valmisteluun. Tavoitteena on päällekkäisyyksien purkaminen ja entistä sujuvamat palvelut kaupunkilaisille.

Helsingin uusi kaupunkistrategia, joka sai nimen ”Maailman toimivin kaupunki”, valmisteltiin huolella muun muassa valtuuston ja toimialalautakuntien seminaareissa. Sen valmistelun virkamiestuki tuli kansliasta. Kaupunginvaltuusto hyväksyi kaupunkistrategian vuosille 2017 – 2021 kokouksessaan 27. syyskuuta.

Hankintoihin uusi rakenne

Kaupungin talouden ohjauksen kannalta vuosi oli poikkeuksellisen vaativa johtamisjärjestelmän uudistuksen takia. Alkuperäi-

Suuri muutos tapahtui, kun kaupunki siirtyi pormestarimalliin.

sen vuoden 2017 talousarvion rakenteen ja määrärahojen muutokset uuden toimialamallin mukaisiksi valmisteltiin ja vietiin kaupunginvaltuuston päätettäväksi.

Uudistus muutti myös kaupungin hankintojen työnjakoa. Aiemmin virastona toimineen hankintakeskuksen toiminnot siirrettiin kanslian talous- ja suunnitteluosastolle hankinnat ja kilpailuttaminen -yksikköön. Se vastaa kaupungin yhteishankintojen ja kanslian omien hankintojen kilpailuttamisesta ja kaupungin hankintatoimen ohjauksesta sekä harmaan talouden torjunnasta. Toimialat vastaavat omista erillishankinnoistaan.

Myös tietokeskuksen toiminnot tulivat osaksi kansliaa. Kaupunkitutkimus ja tilastot -yksikkö julkaisi vuoden aikana 83 tutkimus- ja tilastojulkaisua. Ne koskivat monipuolisesti Helsingin väestöä, hyvinvointia, asumista, maahanmuuttajien kotoutumista ja kaupunkikulttuuria.

Kaupunginkanslian oikeuspalvelut on kaupunkikonsernin oikeudellinen asiantuntijaorganisaatio, joka osallistuu asioiden valmisteluun, antaa oikeudellisia palveluita ja huolehtii kaupungin edunvalvonnasta. Paljon huomiota herättäneitä juttuja ovat olleet asvalttikartellitapaus, rakennusviraston

petosvyyhti, opetusviraston laitehankintojen väärinkäyttö sekä valelääkärin juttu.

Tukea aloittaville yrityksille

Helsinki haluaa olla Euroopan yritysmyönteisin pääkaupunki. Tavoitteen yksi ilmentymä, entisessä Marian sairaalassa toimiva Maria 01 startup-keskus on ollut menestys. Vuoden lopulla siellä toimi lähes sata kasvuyritystä ja kymmenen sijoitusrahastoa ja noin 700 työntekijää. Tarkoitus on tehdä koko entisestä sairaala-alueesta Pohjois- Euroopan suurin kasvu- ja teknologiayrityskampus.

NewCo YritysHelsinki on kaupungin palvelukeskus yrittäjäksi aikoville tai yrittäjänä toimiville. Se antaa tukea liikeidean kehittämiseen ja kontaktien löytämiseen.

Kaupungin yritysneuvonnan tuella perustettiin yli tuhat yritystä, asiakkaista kolmasosa oli maahanmuuttajataustaisia. Laajalla yhteistyöllä toteutettu International House Helsinki, jossa kaupunki on ollut keskeisesti mukana, kokoa maahanmuuttajien neuvontaa ja palveluita.

Kaupungille uusi ilme

Kaupungille valmisteltiin ja hyväksyttiin brändikonsepti, jonka tavoitteena on tehdä Helsingistä entistä tunnetumpi ja vetovoimaisempi kaupungin omiin vahvuuksiin ja tekoihin perustuen. Kaupungin henkilöstöä sitoutettiin palvelulupauksen – ”Yhdessä teemme vaikuttavia tekoja” – toteuttamiseen.

Helsinki sai myös uuden visuaalisen ilmeen, joka on otettu käyttöön koko kaupungin tunnuksissa ja aineistoissa joitakin erikseen sovittuja poikkeuksia lukuun ottamatta. Sen avulla rakennetaan yhtenäistä ja tunnistettavaa Helsinki-kuvaa. Uuden ilmeen lähtökohta on vaakunamuoto ja teksti Helsinki. Perinteinen Helsingin vaakuna on edelleen kaupungin sinetti ja symboli, mutta sen käyttö rajoitetaan erityisen juhlallisiin tarkoituksiin.

Kaupungille valmisteltiin uusi osallisuus- ja vuorovaikutusmalli, jonka kaupunginhallitus hyväksyi. Kaupungin jokaiselle suurpiirille palkataan osallisuusasioista vastaava standiluotsi. Käyttöön otetaan osallistuva budje-

Helsinki haluaa olla Euroopan yritysmyönteisin kaupunki.

tointi, jonka avulla kaupunkilaiset pääsevät vaikuttamaan suoraan siihen, miten tietty osa budjettivaroista jaetaan. Osallistuva budjetointi koskee kaikkia toimialoja.

Kansliakin uudistui

Kaupunginkanslian henkilöstömäärä nousi kesäkuussa yli sadalla työntekijällä, jotka tulivat tietokeskuksesta, hankintakeskuksesta ja Oiva Akatemista. Kanslian henkilöstömäärä on noin 750.

Kaupungin liikelaitoksista Palvelukeskus Helsinki, Työterveys Helsinki, Taloushallintopalvelu (Talpa) ja rakentamispalvelu Stara sijoittuvat keskushallintoon.

Aikaisemmin virastona toiminut Korkeasaaren eläintarha muutettiin kaupunkikonserniin kuuluvaksi säätiöksi vuoden 2018 alusta.

Apulaispormestari Pia Pakarinen, Kok.

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan puheenjohtaja

Toimialajohtaja Liisa Pohjolainen

- Varhaiskasvatus ja esiopetus
- Perusopetus
- Lukio- ja ammatillinen koulutus, johon kuuluu suomenkielinen työväenopisto
- Ruotsinkielinen palvelukokonaisuus, johon kuuluu ruotsinkielinen työväenopisto Arbis

Avainlukuja

Toimintatulot	73 milj. euroa
Toimintamenot	1099 milj. euroa
Toimintamenot/ asukas	1704 euroa
Henkilöstömäärä	12 877
koko henkilöstöstä	39 %

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala vastaa Helsingin kaupungin varhaiskasvatuksesta, esiopetuksesta, perusopetuksesta ja lukiokoulutuksesta, suomenkielisestä ammatillisesta koulutuksesta sekä vapaasta sivistystyöstä.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala toteuttaa mittavaa pedagogista uudistustyötä johtotähtenään lasten, nuorten ja aikuisten hyvä oppiminen. Kärkiteemana on kasvatuksen ja oppimisen digitalisaatio.

Digitalisaation tavoitteena on pysyvä pedagogisen toimintakulttuurin muutos, ja kouluja on innostettu kehittämään omaa digitaalista osaamistaan. Kokeiluja on tehty yli 60 koulussa. Opetushenkilökunnalle ja rehtoreille on annettu monipuolista koulutusta. Yli puolet opettajista on suorittanut digi.fi -taitotason.

Vuosina 2016 ja 2017 oppilaille hankittiin lähes 16 000 tietokonetta. Kaikki opettajat saivat kannettavan tietokoneen vuoden 2017 loppuun mennessä. Langaton verkko toimii lähes kaikissa päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa ja viimeisiinkin se on tarkoitus saada.

Myös koulujen fyysisiä oppimisympäristöjä on kehitetty, jotta ne olisivat avoimia, joustavia ja mahdollistavat erilaisia työskentelytapoja ja vahvistavat yhdessä tekemistä. Se on otettu huomioon myös uusien koulurakennusten ja perusparannusten toteutuksessa.

Ilmiömaistä opetusta

Helsingissä oli 128 peruskoulua ja niissä yli 51 000 koululaista. Kaupungin ylläpitämissä suomenkielisissä peruskouluissa oli 37 627 oppilasta ja ruotsinkielisissä peruskouluissa 3 532 oppilasta. Yksityisissä tai valtion ylläpitämissä peruskouluissa oli 9 912 oppilasta. Lukioasteen oppilaitoksia oli 38, joista 15 kaupungin ylläpitämiä. Kaupungin suomenkielisissä lukioissa oli yli 7 000 opiskelijaa ja ruotsinkielisissä yli 1 200 opiskelijaa. Yksityisissä tai valtion ylläpitämissä lukioissa oli noin 5 800 opiskelijaa.

Helsingin ilmiöopetus sai Helsinki Design Awardin. Ilmiöopetus vahvistui kaikissa kouluissa. Se tarkoittaa kokonaisvaltaista opiskelua, jossa maailman ilmiöitä tarkastellaan oppiaineiden rajat ylittäen. Jokainen koululainen opiskelee vähintään kaksi monialaista kokonaisuutta lukuvuoden aikana. Oppilaat osallistuvat kokonaisuuksien suunnitteluun ja työtapojen valintaan.

Tuoreen kouluterveyskyselyn mukaan Helsingin alakoululaisten hyvinvointi on hyvä ja elintavat näyttävät parantuneen. Huolta aiheuttaa liikunnan väheneminen, ylipainaisuuden lisääntyminen ja liian vähäinen uni.

Lukiolaisten ja ammattiin opiskelevien terveyserot ovat kaventuneet, kun ammattiin opiskelevien terveys on monella mittarilla parantunut mutta lukiolaisten heikentynyt. Raittiiden nuorten määrä on lisääntynyt ja tupakointi on vähentynyt.

Kouluterveyskysely antaa myös huolestuttavia signaaleja. Helsingkiläislapset kokevat terveytensä hieman paremmaksi kuin koko maassa, mutta joka viides toisen asteen tyttöoppilas kokee terveytensä heikoksi. Tyttöillä on poikia enemmän väsymystä ja ahdistuneisuutta ja joka kolmas jättää koululounaan syömättä.

Kyselyn mukaan työrauha on Helsingin kouluissa parantunut mutta koulukiusaamista tapahtuu edelleen aktiivisesta kiusaamisen vastaisesta työstä huolimatta. Liian moni nuori kokee yksinäisyyttä.

Päiväkodeissa iloitaan

Kaksi kolmesta Helsingin 1-6 -vuotiaasta osallistuu kaupungin varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen. Suomenkielisissä päiväkodeissa lapsia oli yli 23 000, ruotsinkielisissä melkein 1900 ja ostosopimuspäiväkodeissa ja perhepäivähoidossa yhteensä yli 1200. Sekä suomenkielisessä että ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa otettiin käyttöön uusi varhaiskasvatussuunnitelma.

Neuvola päiväkotiin -palvelu laajeni 40 uuteen päiväkotiin. Palveluun kuuluu kolmevuotiaille päiväkodissa tehtävä terveys-tarkastus ja keskustelu, jossa ovat mukana lapsen vanhemmat, päiväkodin työntekijä sekä terveydenhoitaja ja hammashoitaja. Perheet voivat valita haluavatko he lapsen kolmevuotistarkastuksen päiväkodissa vai neuvolassa.

Varhaiskasvatus sai asiakaskyselyssä erittäin hyvän arvion lasten vanhemmilta. ”Tutut kivat kaverit ja leikit ovat juttuja, joista lapsi kertoo ja iloitsee. Päiväkodin turvalliset rutiinit ovat muodostuneet lapselle tärkeäksi”, kuului yksi vanhemman avovastaus.

Lapset viihtyvät päiväkodeissa erittäin hyvin – tämä väittämä sai vanhemmilta arvosanan 4,5 asteikolla 1 – 5. Päiväkotipaikan saamiseen ja hoitopaikan vaihtoehtoihin liittyviin kysymyksiin tuli heikompia arvosanoja.

Kotouttamiselle edellytyksiä

Stadin ammatti- ja aikuisopisto vastasi Mes-suhallissa pidetyn Taitaja 2017 -tapahtuman järjestelyistä. Se oli Suomen juhluvuoden

Ilmiöopetus sai Helsinki Design Awardin.

ammattillisen koulutuksen päätapahtuma, jossa lähes 600 nuorta kilpaili ammattitaidossa. Lajeja oli autonasennuksesta lähihoitoon ja leivontaan. Tapahtuma keräsi kolmena päivää lähes 100 000 katsojaa.

Kaupunginhallitus osoitti erillismäärärahamurvaipaikanhakijoiden ja maahanmuuttajien hyvään kotouttamiseen. Sitä varten perustettiin hankkeeksi Stadin osaamiskeskus, joka sujuvoittaa maahanmuuttajien pääsyä koulutukseen ja työelämään ja edistää riittävän suomen kielen taidon hankkimista.

Helsingin työväenopiston suuri suosio jatkuu. Kurssipaikan sai yli 82 000 henkilöä ja opetustunteja pidettiin lähes 104 000. Asiakastyytyväisyys oli kyselyn mukaan korkea. Suomen juhluvuonna Työväenopiston keskeinen teema oli metsä. Työväenopiston Metsä meissä -hankkeen päätapahtuma oli metsäfestivaali.

Ruotsinkielinen työväenopisto Arbis järjesti ruotsinkielistä maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon opetusta ja pääkaupunkiseudun ensimmäinen ruotsinkielinen työvoimapolitiittinen kotoutumiskoulutus saatiin päätökseen syksyllä.

Kaupungin johtamisuudistuksessa opetusvirasto, varhaiskasvatusvirasto, Helsingin työväenopisto ja Helsingfors arbis yhdistyivät kasvatuksen ja koulutuksen toimialaksi. Toimialalla työskentelee noin 13 000 kasvatuksen ja koulutuksen ammattilaista.

Apulaispormestari Anni Sinnemäki, Vihr.

Kaupunkiympäristölautakunnan puheenjohtaja

Toimialajohtaja Mikko Aho

- Maankäyttö ja kaupunkirakenne
- Rakennukset ja yleiset alueet
- Palvelut ja luvat

Toimialaan kuuluvia organisaatioita

Pelastuslautakunta

- Pelastuslaitos

Helsingin kaupungin liikenneliikelaituksen johtokunta

- Helsingin kaupungin liikenneliikelaitos (HKL)

Avainlukuja

Toimintatulot 1060 milj. euroa

Toimintamenot 703 milj. euroa

Toimintamenot/ asukas 1090 euroa

Henkilöstömäärä * 3442

koko henkilöstöstä 9 %

** Lukuihin sisältyy myös Pelastuslaitoksen ja Helsingin kaupungin liikenneliikelaituksen (HKL) henkilökunta*

Kaupunkiympäristön toimiala

Kaupunkiympäristön toimiala huolehtii Helsingin kaupunkiympäristön suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta, rakennusvalvonnasta sekä ympäristöön liittyvistä palveluista.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi loppuvuodesta 2016 kaupungin kasvua ohjaavan yleiskaavan, ja sitä on konkretisoitu valmis-
telemalla yleiskaavan toteuttamisohjelma. Myös yleiskaavaan liittyvät raitiotieverkoston laajentamista ja kantakaupungin joukkoliikenteen kehittämistä koskevat selvitykset valmistuivat.

Asuntojen kaavoittamista jatkettiin erityisesti isoille projektialueille kuten Hernesaareen, Pasilaan ja Kruunuvuorenrantaan. Malmin lentokenttäalueen kaavoitusta jatkettiin.

Kaupunkirakennetta tiivistävää täydennyskaavoitusta on tehty runsaasti, muun muassa Herttoniemen sairaalan alueen, Laajasalon kauppakeskuksen alueen, Vuosaaren keskustan Aromikujan ja Töölön sairaalan asemakaavat. Niihin tulee runsaasti asuntorakentamista.

Uutta asuntokerrosalaa hyväksyttiin kaikkiaan yli 700 000 kerrosneliömetriä, mistä täydennysrakentamisen osuus on niukasti yli puolet. Valtaosa kaavoitetuista asunnoista sijoittuu nykyisen tai suunnitellun raideliikenteen läheisyyteen. Toimitilaa ja julkisia tiloja kaavoitettiin yli 170 000 kerrosneliömetriä.

Uusia asuntoja valmistui lähes 5 000.

Rakentaminen vilkasta

Rakentaminen oli Helsingissä vilkasta. Myönnettyjen rakennuslupien, aloitettujen rakennustöiden ja valmistuneiden rakennusten määrät olivat keskimääräistä suurempia sekä asunto- että toimitilarakentamisessa.

Asuntoja valmistui yhteensä 4890, yli 90 prosenttia niistä kerrostaloihin muun muassa Länsisataman alueelle, Vuosaareen, Lautasaareen ja Herttoniemeen. Rakentaminen jatkuu ripeänä, sillä vuoden aikana aloitettiin yli 5000 asunnon rakentaminen.

Meneillään on myös runsaasti toimitilarakentamista. Merkittävimmät ovat Kalasataman kauppakeskus Redi, Pasilan keskuksen Tripla, Hartelan hanke Pasilan Ilmalassa ja Salmisaaren Technopoliksen kolmas vaihe.

Kaupunkiympäristön rakennuttamispalvelu toteutti talonrakennushankkeita 268 miljoonalla ja infrahankkeita 170 miljoonalla eurolla. Tärkeimpiä kaupungin omia rakennushankkeita ovat Keskustakirjasto

Oodi, Metropolian ammattikorkeakoulun kampusalue Myllypurossa ja Olympiastadionin peruskorjaus, josta valtio maksaa puolet.

Kaupungin tilapalvelujen sisäiset vuokratulot olivat 216 miljoonaa euroa ja ulkoiset vuokratulot noin 60 miljoonaa euroa.

Kaupungin ulkoiset maanvuokratulot olivat 211 miljoonaa euroa. Kiinteää omaisuutta myytiin 143 miljoonalla eurolla.

Rakennuksia ja osakkeita myytiin yhteensä 46 miljoonalla eurolla. Tilat olivat tehokkaasti käytössä, sillä vajaakäyttöaste oli vain 3,7 prosenttia.

Digipalvelut tehokäyttöön

Kaupunkiympäristön tavoitteena on tehdä palveluja tarvitsevien helsinkiläisten asiointi mahdollisimman sujuvaksi. Käyttöön otettiin palvelujen ja lupien keskitetty asiakaspalvelu ja yksi yhteinen neuvontanumero ja samalla käynnistettiin useita asiakaskokemuksen parantamiseen tähtääviä hankkeita.

Sähköisten palveluiden parantaminen on keskeinen tavoite. Digitalisaatiota hyödynnettiin asiointipalveluissa entistä enemmän, esimerkiksi rakennusvalvonnan Lupapistettä ja Arska-palvelua, jossa piirustuksia ja lupapasiakirjoja voi noutaa sähköisesti. Kaikki rakennuslupahakemukset hoidetaan nykyisin verkossa ja kaikki asemakaavoituksen suunnittelumateriaalit julkaistaan kaupungin karttapalvelussa.

Helsingin kaupunkistrategiassa tavoitteeksi asetettiin hiilineutraalisuus vuoteen 2035 mennessä, ja sitä koskevan toimenpideohjelman valmistelu aloitettiin kaupunkiympäristön toimialalla.

Omissa toimissaan kaupunki parantaa energiatehokkuutta. Yhtenä esimerkkinä siitä on kaupungin katu- ja puistovalaisituksen muuttaminen ledivaloiksi, minkä tuloksena ulkovalaisituksen energiankäyttö väheni, vaikka valaisimien määrä lisääntyi.

Raideliikennettä runsaasti lisää

Olennainen muutos Helsingin ja koko pääkaupunkiseudun joukkoliikenteessä oli Länsimetron käyttöönotto marraskuussa.

Kaupunkipyörät ovat olleet suuri menestys.

Helsingissä avattiin Lauttasaaren ja Kouvusaaren metroasemat ja Espoossa kuusi asemaa. Helsingin kaupungin liikennelaitos HKL liikennöi Länsimetroa ja vastaa asemien, järjestelmien ja radan ylläpidosta.

Raitioliikenteessä otettiin käyttöön Jätkäsaaren Välimerenkadun rata ja toteutettiin linjastouudistus. Raide-Jokerin suunnittelu eteni ja hankkeen palveluntuottajat valittiin loppuvuodesta.

Joukkoliikenteen kuljetusosuus aamu-liikenteessä keskustaan oli 77 prosenttia, missä kasvua edellisvuodesta oli 2,6 prosenttiyksikköä. Sen sijaan poikittaisliikenteessä joukkoliikenteen osuus laski hieman. Joukkoliikenne-, pyöräily- ja jalankulkumatkien osuus kaikista matkoista kasvoi.

Kaupunkipyörät ovat olleet suuri menestys. Palvelua laajennettiin 140 pyöräasemaan ja 1400 pyörään eli pyörien määrä lähes kolminkertaistui. Rekisteröityjen käyttäjien määrä nousi ja oli 34 000.

Kaupungin yleiset alueet on pidetty toimivina ja turvallisina. Lumien auraus on toteutettu päivitetyn luokituksen mukaisesti. Tehostetussa talvihoidossa olevia polkupyöräreittejä lisättiin kahdella uudella reitillä ja pysäkkialueiden talvihoitoa valvottiin tehostetusti.

Palvelut sujuviksi

Kesäkuussa toteutetussa kaupungin organisaatiouudistuksessa seitsemän aikaisemmin itsenäisinä toiminutta virastoa koottiin yhdeksi toimialaksi. Sen kolme palvelukokonaisuutta ovat maankäyttö ja kaupunkirakenne, rakennukset ja yleiset alueet sekä palvelut ja luvat. Kaupunkiympäristön toimialan henkilöstömäärä oli vuoden lopussa noin 1460.

Helsingin kaupungin liikennelaitos ja pelastuslaitos kuuluvat erillisinä organisaatioina kaupunkiympäristön toimialaan.

Apulaispormestari Nasima Razmyar, SDP

Kulttuuri- ja vapaa-ajan lautakunnan puheenjohtaja

Toimialajohtaja Tommi Laitio

- Kulttuuri
- Liikunta ja urheilu
- Nuorisotoimi

Avainlukuja

Toimintatulot 29 milj. euroa
Toimintamenot 227 milj. euroa
Toimintamenot/ asukas 352 euroa

Henkilöstömäärä 1814
koko henkilöstöstä 5 %

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala tarjoaa helsinkiläisille mahdollisuuksia henkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin, sivistymiseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen ja tukee Helsingin elinvoimaisuutta. Toimialan muodostavat kulttuuripalvelujen kokonaisuus eli yleiset kulttuuripalvelut, kaupunginkirjasto, taidemuseo, kaupunginmuseo, kaupunginorkesteri, sekä kaupungin liikuntapalvelut ja nuorisopalvelut. Työntekijöitä toimialalla on runsaat 1800.

Kulttuuripalvelujen seitsemässä kulttuurikeskuksessa kehitettiin asukaslähtöistä kulttuuri- ja tapahtumatoimintaa, joka tavoitti hyvin helsinkiläisiä. Savoy-teatteri juhli 30-vuotista olemassaoloon ja saavutti uuden ennätyksen, yli 95 000 kävijää. Espan lava teki yhteistyötä yritysten sekä julkisen ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa ja sen ilmaisesitykset olivat yksi kesäisen Helsingin vetonauloista.

Kaupunginkirjaston käyntien määrä nousi 6,5 miljoonaan ja myös kirjaston verkkopalvelujen käyttö kasvoi, vaikka kirjastojen aukiolotuntien määrä jäi suunniteltua pienemmäksi. Lainoja annettiin yhteensä lähes yhdeksän miljoonaa kappaletta.

Uuden keskustakirjasto Oodin hahmo kohosi vuoden aikana Helsingin Töölönlahdelle ja rakennus valmistuu käyttöön loppuvuodesta 2018. Kaupunginkirjaston asiantuntijat ovat suunnitelleet Oodin toimintaa jo vuosia.

Keskustakirjasto Oodin hahmo alkoi kohota Töölönlahdelle.

Kirjasto tavoittaa vuosittain enemmän kuin neljä helsinkiläistä viidestä. Kaupunginkirjastolla on 37 kirjastoa eri puolilla kaupunkia, kaksi kirjastoautoa ja kymmenen laitoskirjastoa sekä kotipalvelu niille, jotka eivät itse pääse kirjastoon.

Museoilla hyvä vuosi

Helsingin taidemuseon HAMin näyttelyt ja oheistapahtumat vetivät Tennispalatsiin yhteensä 203 000 kävijää. Suurin yleisön suosikki oli Modernia elämää -näyttely, jonka teemana oli suomalainen modernismi ja kansainvälisyys.

Suosittuja olivat myös Yayoi Kusaman retrospektiivi, Tyko Sallisen tarina ja Eero Nelimarkan, Pekka Kauhasen ja Ole Kohemaisen näyttelyt. Talvisodan alkamisen vuosipäivänä 30.11. paljastettiin Kasarmitorilla Pekka Kauhasen Talvisodan muistomerkki, joka luovutettiin kaupungille.

Myös kaupunginmuseolla oli ennätysvuosi. Museokäyntejä oli 434 000 ja koko asia-

kasmäärä verkkokävijät mukaan lukien lähes 1,4 miljoonaa. Uuden Senaatintorin laidalla sijaitsevan kaupunginmuseon kävijämäärä oli 362 000. Kaupunginmuseoon kuuluvat myös Hakasalmen huvila, Työväenasuntomuseo, Ratikkamuseo ja uudistettu Ruiskumestarin talo.

Uraauurtavaa työtä kaupunginmuseo teki Helsingin kuvien.fi-palvelulla, joka toi verkkoon vapaasti käytettäväksi noin 50 000 korkearesoluutiokuvaa. Kaupunginmuseo valittiin Suomen vuoden museoksi ja se sai myös kansainvälisiä palkintoja.

Kaupungin museotoiminnan edellytyksiä paransi HAMin ja kaupunginmuseon yhteinen kokoelmakeskus, joka avattiin Vantaan Turvalaaksossa.

Kaupunginorkesteri liikkeellä

Helsingin kaupunginorkesteri piti kotisalissaan Musiikkitalossa 46 maksullista sinfoniakonserttia. Viihdekonsertteja oli viisi ja lastenkonsertteja 23. Lisäksi orkesteri konsertoi Helsingin juhlatuokilla, Maj Lind -pianokilpailussa sekä Tukholman Östersjö-festivaaleilla.

Syyskaudella kaupunginorkesteri järjesti kamarimusiikkiviikon, jonka aikana se esiintyi Helsingin museoissa ja alueellisissa kulttuuritaloissa. Suuri osa kaupunginorkesterin kenraaliharjoituksista on yleisölle avoimia, ja osa konserteista näytetään Helsinki-kanavalla verkkolähetyksinä ja Ylen verkkopalvelussa.

Kaupunginorkesterin konserteissa kävi yli 110 000 kuulijaa. Sinfoniakonserttien täyttöaste oli korkea, 91,7 prosenttia.

Liikuntapalveluille kiitosta

Liikuntapalveluiden kokonaiskäyntikertamäärä oli 9 miljoonaa. Monitoimi- ja uimahalleissa kirjattiin yhteensä yli 1,8 miljoonaa käyntikertaa. Ulkokenttien kannalta säät olivat haasteelliset sekä kesällä että talvella. Uimarantojen käyntikertamäärä, 760 000, kuitenkin ylitti tavoitteen. Vähälumisen talven vuoksi latuja saatiin avattua vain niukasti.

Kaupungin liikuntapalveluiden asiakastyytyväisyys parani entisestään. Asteikolla 1 - 5

mitattuna se oli 4,18, edellisenä vuonna 4,07.

Koulujen liikuntasalien ilta- ja vapaa-ajan käytön hallinta siirtyi liikuntapalvelulle 1.6. Liikkuva koulu -ohjelma laajeni pilot-tikokeiluna toiselle asteelle, lukioihin ja ammattioppilaitoksiin.

Helsingiläisiä aktivoitiin liikkumaan erilaisin tapahtumin, joita järjestettiin kaiken ikäisille. Yhteistyösopimuksilla tuettiin useita Helsingissä järjestettyjä tapahtumia. Niitä olivat muun muassa taitoluistelun MM-kilpailut, Eurobasket, joukkuevoimistelun MM-kilpailut ja perinteinen lasten ja nuorten Hesa Cup sekä Helsinki Ice Challenge -teemaiset jääkiekon ulkoilmaottelut Kaisaniemen kentällä.

Kaikille kiva Helsinki

Helsinki on kaikille nuorille kiva paikka – tätä tavoitetta toteuttaa kaupungin nuorisopalvelukokonaisuus. Palvelun työmuotoja ovat harrastus- ja pienryhmätoiminta, kurssit, tapahtumat, leirit ja kansainväliset nuorisovaihdot. Pienryhmiä toimi vuoden aikana 2820. Harrastusten kestoosuus on liikunta.

Kesäseteli jaettiin kaikille 9-luokkalaisille ja sen avulla lähes 1500 nuorta sai kesätyöpaikan. Nuorisopalvelujen hankkeita oli muun muassa Safe Stadi, jossa toimittiin vihapuhetta vastaan.

Nuorten vaikutusjärjestelmän Ruudin toimintaa laajennettiin. Ruutibudjettia toteutettiin 54 yläkoulussa. Se on osallistuvan budjetoinnin malli, jossa nuoret pääsevät vaikuttamaan vapaa-ajan toiminnan sisältöihin ja harrastusmahdollisuuksiin. RuutiGaalassa jaettiin 200 000 euroa nuorten ehdottamille toiminnoille, esimerkiksi kahvilatoiminnan kehittämiseen Itä-Helsingissä.

Ruudin ydinryhmän vaalit järjestettiin kouluilla. Äänestysvilkkaus nousi huimasti ja oli 39,9 prosenttia. Kaupunginhallitus vahvisti Ruudin ydinryhmän muuttamisen nuorisoneuvostoksi. Siihen valittiin 20 iältään 13-17-vuotiaasta jäsentä.

Apulaispormestari Sanna Vesikansa, Vihr.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan puheenjohtaja

Toimialajohtaja Juha Jolkkonen

- Perhe- ja sosiaalipalvelut
- Terveys- ja päihdepalvelut
- Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelut

Avainlukuja

Toimintatulot 205 milj. euroa
Toimintamenot 2 046 milj. euroa
Toimintamenot/ asukas 3 174 euroa

Henkilöstömäärä 14 699
koko henkilöstöstä 40 %

Sosiaali- ja terveystoimiala

Sosiaali- ja terveystoimi järjestää sosiaali- ja terveyspalveluja helsinkiläisille. Toimiala luo edellytyksiä terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitämiselle ja parantamiselle ja ehkäisee sosiaalisia ja terveydellisiä ongelmia ja niiden haittavaikutuksia.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristö on ennennäkemättömän suuren muutoksen edessä, kun toimialan järjestämisvastuut, rakenteet ja rahoitus mahdollisesti järjestetään uudelleen. Kaupungin sosiaali- ja terveystoimi ei kuitenkaan ole vain jäänyt odottamaan muutosta vaan on rohkeasti kehittänyt omia palveluitaan.

Kaupunki jatkoi terveys- ja hyvinvointikeskusten palvelumallin kehittämistä Töölön, Vallilan ja Vuosaaren terveysasemilla. Koko vuosi valmisteltiin Kalasataman terveys- ja hyvinvointikeskusta, joka otettiin käyttöön helmikuussa 2018. Palvelumallissa asiakkaalle nimetään tarvittaessa ammattilainen, joka toimii yhteyshenkilönä ja koordinoi asiakkaan palvelukokonaisuutta ja ammattilaisten yhteistyötä asiakkaiden hyväksi.

Terveysasemien lääkärien vastaanotolle asiakas pääsi kiireellisissä tapauksissa

Palveluita kehitettiin rohkeasti.

samana päivänä. Kiireettömissä tapauksissa lääkärille pääsi edellisvuotta nopeammin. Mittarina pidetään lääkärien kolmannen vapaan kiireettömän ajan keskiarvoa, ja se oli Helsingin terveysasemilla 13 vuorokautta. Terveyskeskuskäynnit ovat asiakkaille maksuttomia.

Myös suun terveydenhuollossa lääkärille pääsy nopeutui. Hammaslääkärin kolmannen vapaan kiireettömän ajan keskiarvo oli 66 päivää eli 12 päivää vähemmän kuin edellisvuonna. Suun terveydenhuollossa otettiin käyttöön neljä liikkuvaa hoitoyksikköä ja Liisu-suunhoitoauto. Niiden avulla palveluja voidaan kohdistaa riskiryhmille ja paljon palveluja tarvitseville.

Tukea lapsiperheille ja ikääntyneille

Lapsiperheiden sosiaali- ja terveyspalveluissa on kehitetty perhekeskus-toimintamallia.

Tavoitteena on rakentaa asiakkaalle palvelu, jossa yhdessä paikassa huolehditaan neuvonnasta, ohjauksesta, palvelutarpeen arvioinnista, asiakassuunnitelmasta ja perheen tuesta.

Ensimmäinen perhekeskus avattiin Itä-keskukseen. Se tarjoaa lapsiperheille kattavasti sosiaali- ja terveydenhuollon perus- ja erityispalveluja ja myös järjestöjen tarjoamia palveluja.

Ikääntyneiden helsinkiläisten neuvontaa ja asiakasohjausta parannettiin osana monipuolinen palvelukeskus -toimintamallia. Palvelukeskukset ovat kohtaamispaikkoja, jotka tukevat kotona asumista, edistävät hyvinvointia ja lievittävät yksinäisyyden kokemuksia.

Tavoitteena on, että ikääntynyt ja hänen läheisensä saavat yhdestä puhelinnumerosta neuvontaa, ohjausta ja omat voimavarat huomioon ottavan palvelutarpeen arvioinnin. Joulukuussa aloitettiin keskitetty ikääntyneiden palveluneuvonta Seniori-info. Ikääntyneille koottiin myös omat Stadin Seniori-verkkosivut.

Kotona asuvien osuus 75-vuotiaista helsinkiläisistä nousi tavoitteen mukaisesti edelleen ja oli vuoden 2017 lopussa 92,6 prosenttia. Kaupunki uudisti omaishoidon tuen myöntämisperusteet, mikä käytännössä tarkoitti hoitopalkkioiden korottamista.

Sähköisten palvelujen suosio kasvoi

Asiakkaiden palautetta, mielipiteitä ja toiveita on kerätty ja kuunneltu herkillä korvalla ja otettu huomioon toimintaa kehitettäessä. Yksi toiveista oli vastaanottoaikojen pidentäminen, mitä toteutettiin joissakin toimipisteissä.

Verkossa saaduissa noin 4000 palautteessa kiitosten määrä nousi ja moitteiden määrä väheni. Moitteita tuli muun muassa hoitoon jonottamisesta, kiitosta asiantuntevuudesta ja ystävällisyydestä. Toimipisteiden pikapalautelaitteissa saatu arviointi oli pääosin erittäin myönteistä.

Perinteisten palvelujen ohella kaupunki tarjoaa yhä enemmän paikasta ja ajasta riippumattomia sähköisiä palveluja. Yhdeksän

terveysaseman asiakkailla oli vuoden lopussa mahdollisuus ottaa sähköisesti yhteyttä ja kertoa mihin he tarvitsevat apua. Yhteydenottoihin vastattiin viimeistään seuraavaan arkipäivään mennessä.

Terveydenhuollon sähköinen asiointi lisääntyi nopeasti. Sähköisen asiointin kertoja kertyi yli 290 000, mikä on lähes kuusi prosenttia kaikista asiointikerroista. Sähköinen asiointi otettiin käyttöön myös joissakin sosiaalipalveluissa.

Sosiaali- ja terveystoimi kokeili uusia etäpalvelumuotoja, kuten yksilöllistä kuntoutusta, muistikuntoutusta ja päivätoimintaa. Kotihoito ja Palvelukeskus Helsinki tarjosivat noin seitsemän prosenttia kotikäynneistä etäkäynteinä. Etäkäyntiasiakkaita oli yhtensä 1030, noin 600 kuukaudessa. Useimmiten etäkontaktin aiheena oli muistutus lääkkeitä tai ruokailusta.

Hyvinvointierot pienemmiksi

Kaupungin sosiaali- ja terveystoimen kehittämistä ohjaava keskeinen tavoite on eriarvoisuuden vähentäminen. Kaupunki haluaa tavoittaa apua tarvitsevat varhaisessa vaiheessa ja kaventaa alueellisia ja henkilön taloudelliseen ja sosiaaliseen asemaan liittyviä terveys- ja hyvinvointieroja.

Sosiaali- ja terveyspalvelut yhdistettiin Helsingissä samaan organisaatioon jo vuoden 2013 alussa, ja siksi toimialan sisäinen muutos jäi kaupunkiorganisaation kokonaisuudistuksessa tällä kertaa muita toimialoja pienemmäksi.

Vuoden lopussa sosiaali- ja terveystoimen henkilöstömäärä oli 14 700, joista lähes 80 prosenttia vakinaisia. Muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvia palveluksessa oli noin 1400. Vakinaisen henkilökunnan lähtövaihtuvuus oli noin kymmenen prosenttia.

Työterveyskyselyn mukaan sosiaali- ja terveystoimen vahvuuksia olivat työn imu ja sosiaalinen pääoma. Haasteena on henkilöstön kokeman stressin lisääntyminen.

Kaupungin organisaatio

Vaaleilla valittava kaupunginvaltuusto on Helsingin korkein päättäjä. Valtuusto valitsee pormestarin ja apulaispormestarit vaalikaudeksi kerrallaan valtuutetuista tai varavaltuutetuista.

Pormestari toimii kaupunginhallituksen puheenjohtajana ja apulaispormestarit toimialalautakuntien puheenjohtajina sekä kaupunginhallituksen jäseninä. Pormestari ja apulaispormestarit ovat päätoimisia luottamushenkilöitä.

Virkamiesjohtajina kansliapäällikkö ja toimialajohtajat

Keskushallintoa johtaa kansliapäällikkö ja kutakin toimialaa toimialajohtaja. Kansliapäällikkö on toimialajohtajien esimies.

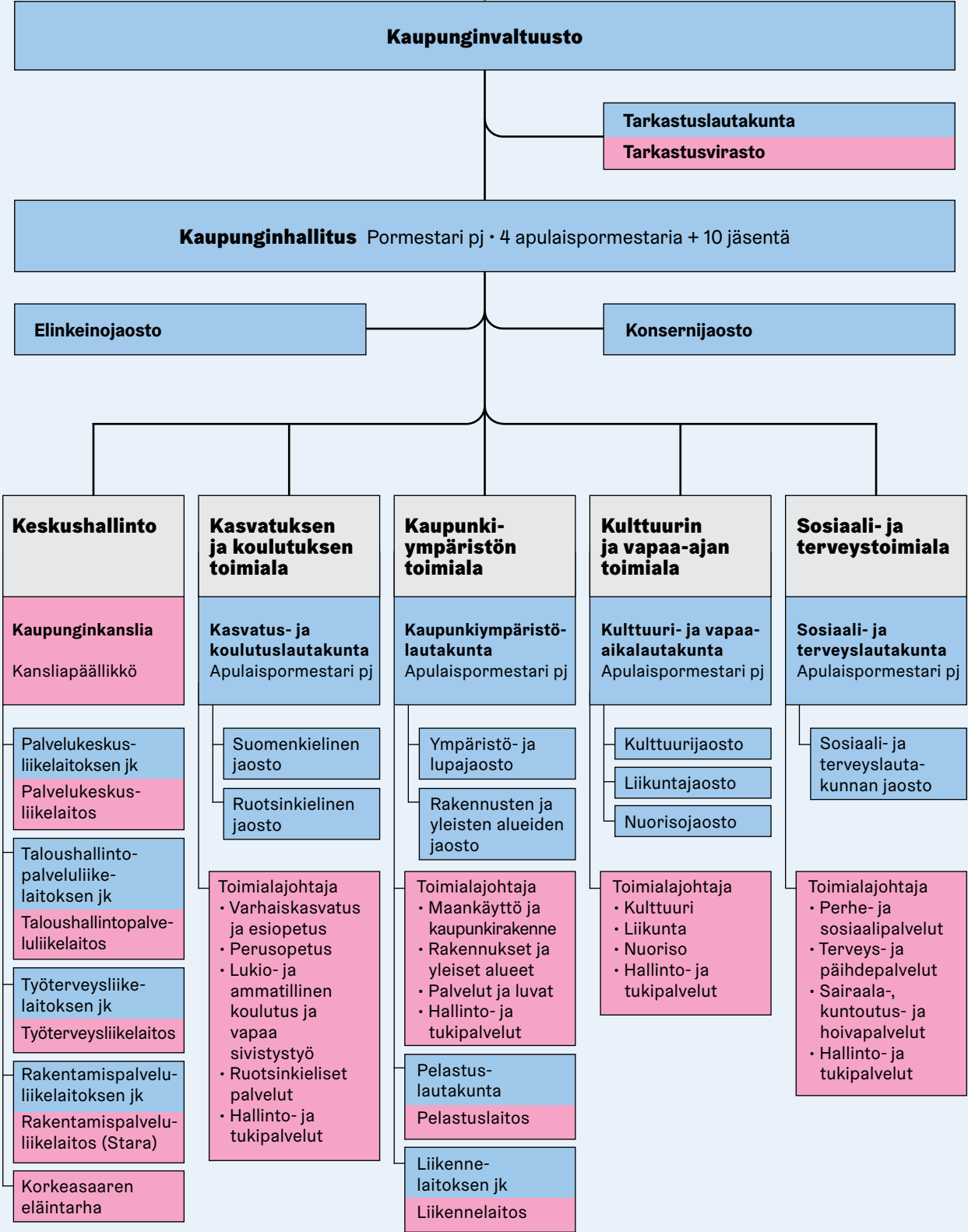
Kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja
Tommi Laitio

Sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Uusi kaupunginvaltuusto aloitti
työnsä kesäkuussa 2017.

Kaupungin päätöksenteko

Kaupunginvaltuusto on Helsingin ylin päätävä elin ja se valitaan kuntavaaleilla joka neljäs vuosi. Kaupunginvaltuuston vastuulla ovat kaupungin toiminta ja talous. Keväällä 2017 kuntavaaleissa valittu valtuusto aloitti työnsä 1.6.

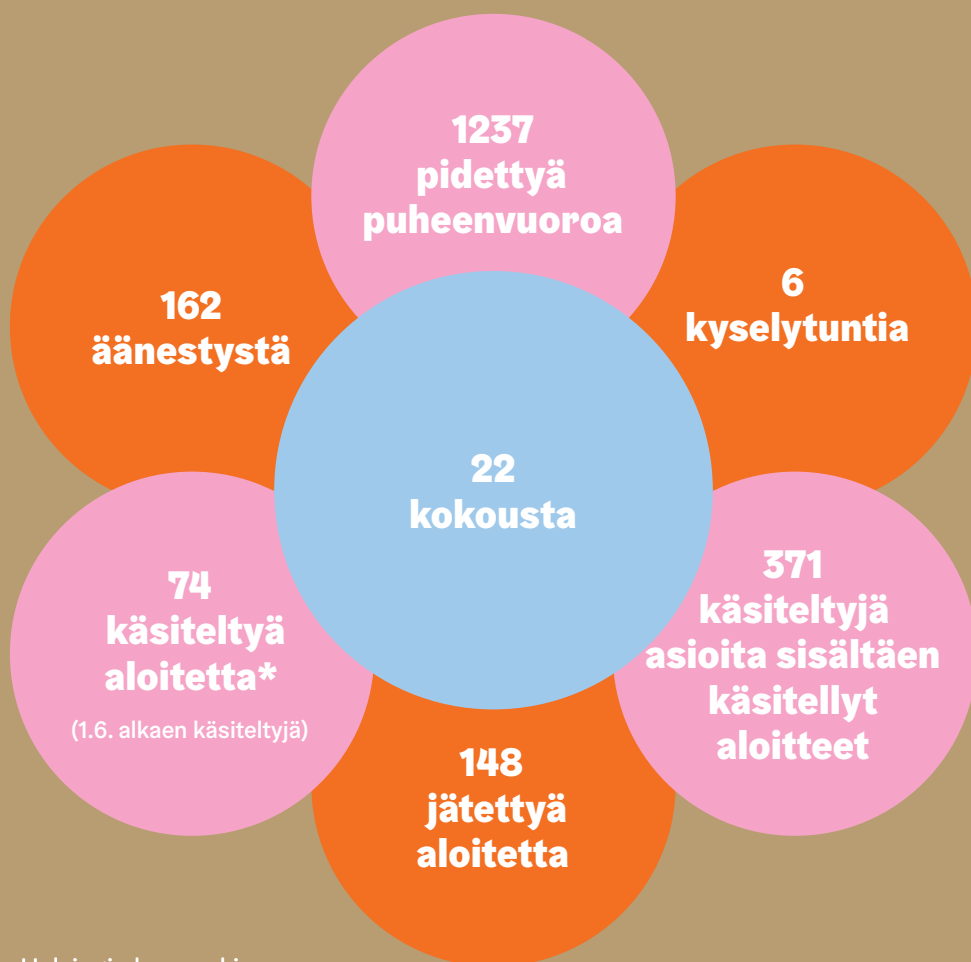
Valtuustossa on yksitoista poliittista ryhmää ja 85 valtuutettua.

Kokoukset järjestetään pääsääntöisesti joka toisena keskiviikkona ja ne lähetetään suorina lähetyksinä Helsinki-kanavalla verkossa. Helsinki-kanavan osoite on www.helsinkikanava.fi.

helsinkikanava.fi ja sieltä kokoukset ovat katsottavissa myöhemmin tallenteina.

Valtuuston kokouksia voi seurata myös kaupunginvaltuuston istuntosalin yleisölehterillä, osoite: Sofiankatu 3.

Päätösasiakirjat ja kokousten päätösti-dotteet ovat luettavissa kaupungin verkkosivuilla osoitteessa www.hel.fi/Paatoksenteke → Kaupunginvaltuusto.

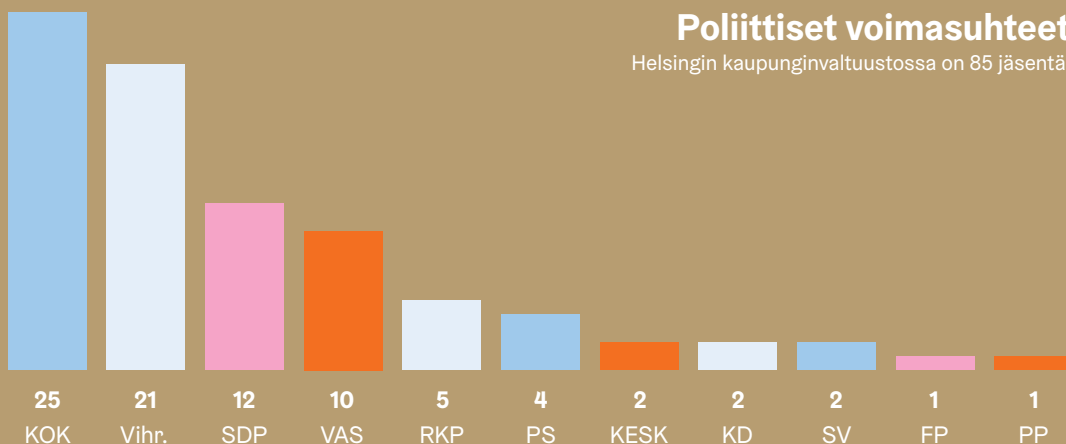

Kaupunginvaltuuston ensimmäinen varapuheenjohtaja Harry Bogomoloff, puheenjohtaja Tuuli Kousa ja toinen varapuheenjohtaja Pentti Arajärvi.

Poliittiset voimasuhteet

Helsingin kaupunginvaltuustossa on 85 jäsentä.

(KOK) Kokoomus • (Vihr.) Vihreät • (SDP) Sosiaalidemokraattinen puolue • (VAS) Vasemmistoliitto • (RKP) Ruotsalainen kansanpuolue • (PS) Perussuomalaiset • (KESK) Keskusta • (KD) Kristillisdemokraatit • (SV) Sininen tulevaisuus • (FP) Feministinen puolue • (PP) Piraattipuolue

Miehiä
44 (52 %)

Naisia
41 (48 %)

Kaupunginvaltuusto

Kaupunginvaltuuston

puheenjohtaja

Tuuli Kousa (Vihr.)

I varapuheenjohtaja

Harry Bogomoloff (Kok.)

II varapuheenjohtaja

Pentti Arajärvi (SDP)

Kokoomuksen

valtuustoryhmä (25)

Ted Apter

Sirpa Asko-Seljavaara

Harry Bogomoloff • I. vpj.

Juha Hakola

Joel Harkimo

Atte Kaleva

Arja Karhuvaara

Kauko Koskinen

Terhi Koulumies

Heimo Laaksonen

Otto Meri

Seija Muurinen

Dani Niskanen

Mia Nygård

Jenni Pajunen

Pia Pakarinen

Matti Parpala

Jaana Pelkonen

Risto Rautava *

Wille Rydman

Mirita Saxberg

Daniel Sazonov

Ulla-Marja Urho

Jan Vapaavuori

Juhana Vartiainen

Vihreä

valtuustoryhmä (21)

Alviina Alametsä

Jussi Chydenius

Fatim Diarra

Jasmin Hamid

Atte Harjanne

Kaisa Hernberg

Mari Holopainen

Kati Juva

Emma Kari

Otso Kivekäs *

Tuuli Kousa • pj

Elina Moisio

Maria Ohisalo

Satu Silvo

Anni Sinnemäki

Osmo Soininvaara

Leo Stranius

Johanna Sydänmaa

Reetta Vanhanen

Sanna Vesikansa

Ozan Yanar

Sosialidemokraattinen

valtuustoryhmä (12)

Pentti Arajärvi • II. vpj.

Tuula Haatainen

Eero Heinäluoma

Eveliina Heinäluoma *

Ville Jalovaara

Jukka Järvinen

Abdirahim (Husu) Mohamed

Nasima Razmyar

Ilkka Taipale

Pilvi Torsti

Sinikka Vepsä

Thomas Wallgren

Vasemmistoliiton

valtuustoryhmä (10)

Paavo Arhinmäki

Veronika Honkasalo

Mai Kivelä

Dan Koivulaakso

Vesa Korkkula

Petra Malin

Silvia Modig

Sami (Frank) Mutttilainen

Suldaan Said Ahmed

Anna Vuorjoki *

Ruotsalaisen

kansanpuolueen valtuustoryhmä (5)

Eva Biaudet

Jörn Donner

Björn Månsson *

Marcus Rantala

Silja Borgarsdóttir Sandelin

Perussuomalaisten

valtuustoryhmä (4)

Jussi Halla-aho

Pia Kopra

Mika Raatikainen *

Mari Rantanen

Keskustan

valtuustoryhmä (2)

Laura Kolbe

Terhi Peltokorpi *

Kristillisdemokraattien

valtuustoryhmä (2)

Mika Ebeling *

Paavo Väyrynen

Sininen valtuustoryhmä (2)

Sampo Terho *

Jussi Niinistö

Feministinen puolue (1)

Katju Aro *

Piraattipuolue (1)

Petrus Pennanen *

* valtuustoryhmän puheenjohtaja

Kaupunginvaltuutettujen ryhmitys puolueittain. Suluissa valtuutettujen määrä valtuustoryhmässä.

Kaupunginhallitus

Kaupunginhallitus

Pormestari Jan Vapaavuori, puheenjohtaja

Otso Kivekäs, 1. varapuheenjohtaja • Paavo Arhinmäki, 2. varapuheenjohtaja

Varsinaiset jäsenet

Jan Vapaavuori

Kok.

Anni Sinnemäki

Kaupunkiympäristön apulaispormestari

Vihr.

Pia Pakarinen

Kasvatuksen ja koulutuksen apulaispormestari

Kok.

Nasima Razmyar

Kulttuurin ja vapaa-ajan apulaispormestari

SDP

Sanna Vesikansa

Sosiaali- ja terveystoimialan apulaispormestari

Vihr.

Jaana Pelkonen

Kok.

Wille Rydman

Kok.

Terhi Koulumies

Kok.

Otso Kivekäs

Vihr.

Maria Ohisalo

Vihr.

Tomi Sevander

SDP

Paavo Arhinmäki

Vas.

Veronika Honkasalo

Vas.

Mika Raatikainen

PS

Marcus Rantala

RKP

Henkilökohtaiset varajäsenet

Ulla-Marja Urho

Hannu Oskala

Juha Hakola

Kaarin Taipale

Jasmin Hamid

Daniel Sazonov

Arja Karhuvaara

Jenni Pajunen

Reetta Vanhanen

Ozan Yanar

Thomas Wallgren

Anna Vuorjoki

Suldaan Said Ahmed

Mari Rantanen

Silja Borgarsdóttir Sandelin

Konsernijaosto

Kaupunginhallituksen konsernijaosto valvoo säätiöiden ja tytäryhteisöjen toimintaa.

Puheenjohtaja Jan Vapaavuori • Varapuheenjohtaja Jasmin Hamid

Varsinaiset jäsenet

Jan Vapaavuori

Kok.

Ulla-Marja Urho

Kok.

Juha Hakola

Kok.

Jasmin Hamid

Vihr.

Henkilökohtaiset varajäsenet

Pia Pakarinen

Wille Rydman

Terhi Koulumies

Otso Kivekäs

Kaupunginhallituksen toinen varapuheenjohtaja Paavo Arhinmäki, puheenjohtaja Jan Vapaavuori ja ensimmäinen varapuheenjohtaja Otso Kivekäs.

Hannu Oskala
Nasima Razmyar
Tomi Sevander
Veronika Honkasalo
Mika Raatikainen

Vihr.
SDP
SDP
Vas.
Vas.

Anni Sinnemäki
Kaarin Taipale
Thomas Wallgren
Paavo Arhinmäki
Mari Rantanen

Elinkeinojaosto

Kaupunginhallituksen elinkeinojaosto ohjaa kaupungin elinkeino-, kilpailukyky-, maahanmuutto- ja työllisyyspolitiikkaa.

Puheenjohtaja Jan Vapaavuori • Varapuheenjohtaja Anni Sinnemäki

Varsinaiset jäsenet

Jan Vapaavuori
Jenni Pajunen
Daniel Sazonov
Anni Sinnemäki
Sanna Vesikansa
Ozan Yanar
Kaarin Taipale
Suldaan Said Ahmed
Silja Borgasdóttir Sandelin

Kok.
Kok.
Kok.
Vihr.
Vihr.
Vihr.
SDP
Vas.
RKP

Henkilökohtaiset varajäsenet

Pia Pakarinen
Wille Rydman
Arja Karhuvaara
Otso Kivekäs
Reetta Vanhanen
Maria Ohisalo
Tomi Sevander
Anna Vuorjoki
Marcus Rantala

Lautakunnat ja johtokunnat

Kullakin neljästä kaupungin toimialasta on 13-jäseninen lautakunta ja 1–3 jaostoa. Keskushallinnon ja toimialojen alla toimii lisäksi liikelaitosten johtokuntia sekä pelastuslautakunta.

Tarkastuslautakunta toimii suoraan kaupunginvaltuuston alaisuudessa.

Kasvatus- ja koulutus

Kasvatus- ja koulutuslautakunta

- Suomenkielinen jaosto
- Ruotsinkielinen jaosto

Kaupunkiympäristö

Kaupunkiympäristölautakunta

- Ympäristö- ja lupajaosto
- Rakennusten ja yleisten alueiden jaosto

Pelastuslautakunta

Liikenneliikelaitoksen (HKL)
johtokunta

Kulttuuri ja vapaa-aika

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

- Kulttuurijaosto
- Liikuntajaosto
- Nuorisajaosto

Sosiaali- ja terveys

Sosiaali- ja terveyslautakunta

- Sosiaali- ja terveysjaosto

Liikelaitosten johtokunnat

- Palvelukeskusliikelaitoksen johtokunta
- Taloushallintopalveluliikelaitoksen johtokunta
- Työterveysliikelaitoksen johtokunta
- Rakentamispalveluliikelaitoksen johtokunta

Muut

- Tarkastuslautakunta
- Keskusvaalilautakunta (kokoontuu vaalien yhteydessä)

Tietoa Helsingistä

Helsinki
Perustettu vuonna 1550
Pääkaupunki vuodesta 1812

Alue ja ympäristö	
Kokonaispinta-ala, km²	719
Maapinta-ala, km²	217
Väestötiheys, henkilöitä/maa-km²	2 964
Rantaviiva, km	123
Saaria	315

Keskilämpötilat (2017)	
Koko vuosi	6,6°C
Lämpimin kuukausi, elokuu	16,2°C
Kylmin kuukausi, helmikuu	−2,0°C

Väestö	
Väkiluku 2017/2018	643 272
Ikäjakautuma %	
• 0–6	7,2
• 7–15	7,9
• 16–64	68,1
• 65–74	9,6
• 75+	7,0
Elinajanodote 2016	81,2
• miehet	78,2
• naiset	83,8
Suomen kansalaisia, %	90,5
Ulkomaisten kansalaisia, %	9,5
Suomenkielisiä, %	79,1
Ruotsinkielisiä, %	5,7
Muunkielisiä, %	15,2

Asuminen (2016)	
Asuinhuoneistoja yhteensä	356 975
Omistusasuntoja, %	41,9
Asumisväljyys, m²/henkilö	33,8
Kaupungin omistamia vuokra-asuntoja 2017	46 743

Työmarkkinat	
Työpaikkoja 2016	426 500
• alkutuotanto (TOL A–B), %	0,1
• jalostus (TOL C–F), %	10,6
• palvelut yhteensä (TOL G–S), %	87,7
Markkinapalvelut (TOL G–N, R–S), %	61,7
Julkinen hallinto, hyvinvointipalvelut (TOL O–Q), %	26,0
Muu tai tuntematon (TOL T–X), %	0,6
Yrityksiä yhteensä 2015	48 530
Työvoima (15–74-vuotiaat) 2015	
• työllisiä	328 900
• työttömiä	30 200
Työvoimaosuus, %	71,1
Työttömyysaste, %	8,4

Liikenne (2017)	
Rekisteröityjä autoja 1 000 asukasta kohti	412
Kaupungin sisäisen joukkoliikenteen matkoja yht.	211 milj.
Matkapuhelimia 100 asukasta kohti (koko maassa)	172
Internet-käyttäjät (16–89 v) osuus väestöstä (PKS), %	95

Energia- ja vesihuolto (2016)

Sähkön myynti	6 442 GWh
Kaukolämmön myynti	6 653 GWh
Veden myynti (pääkaupunkiseutu)	72,6 milj.m ³
Vedenkulutus asukasta kohti päivässä (pääkaupunkiseutu)	225 l
Puhdistetun jäteveden määrä	98,8 milj.m ³

Terveydenhuolto (2017)

Kaupungin terveysasemia	25
Kaupungin sairaaloita ¹	5

Perusterveydenhuolto

Perusterveydenhuoltokäyntejä yhteensä	6,2 milj.
• terveysasemakäyntejä yms.	5,6 milj.
• hammashuoltokäyntejä	0,5 milj.
• yhteensä asukasta kohti	9,5
Laitoshoidossa keskimäärin päivittäin potilaita	778
• omissa sairaaloissa	697
• ostopalvelusairaloissa	80
• yhteensä 1 000 asukasta kohti	1,2

Erikoissairaanhoito

Poliklinikakäyntejä yhteensä	1,2 milj.
• omissa yksiköissä ²	0,4 milj.
• ostopalvelupoliklinikoilla	0,8 milj.
• yhteensä asukasta kohti	1,8
Laitoshoidossa keskimäärin päivittäin potilaita	1 010
• omissa yksiköissä	410
• ostopalvelusairaloissa	600
• yhteensä 1 000 asukasta kohti	1,6

Sosiaalitoimi (2017)

Lasten päivähoitossa ³ sataa 1–6-vuotiaista kohti	61,2
Vanhusten käytössä olevat palvelutalopaikat	2 818
• sataa yli 75-vuotiaista kohti	6,2
• laitoshoitopaikkoja ⁴	1 360
• sataa yli 75-vuotiaista kohti	3,0

Koulutus (2016)**Koulutusrakenne**

15 vuotta täyttäneistä, %

• korkeintaan perusasteen tutkinto	26
• keskiasteen tutkinto	33
• korkea-asteen tutkinto	41

Oppilaitokset Helsingissä 2017

• Yliopistoja	3
• Ammattikorkeakouluja	5
• Ammatillisia oppilaitoksia	20
• Peruskouluja ja lukioita	142

Kulttuuri ja vapaa-aika (2017)

Kaupunginkirjasto	
• lainoja, milj. kpl	8,9
• lainoja asukasta kohti	13,9
Museoita	59
Ulkoiluteitä ja kuntoratoja, km	216
Uimahalleja	13
Liikuntasalit ja hallit	32

Matkailu (2017)

Matkustajaliikenne (milj. matkustajaa)	
• Helsinki-Vantaa lentoaseman kautta	19
• Helsingin sataman kautta	12
• Helsingin rautatieaseman kautta (lähiliikenne)	63
(kaukoliikenne)	7
Hotelleihin saapuneita matkustajia (milj.)	2,4
• yöpymisiä yhteensä	3,8
• siitä ulkomaalaiset	2,1
Hotelleja	61
• huoneita	10 109
• vuodepaikkoja	19 631
Kansainvälisiä kongresseja ja tapahtumia	367
• osallistujia	72 000

¹ Herttoniemi, Laakso, Malmi, Suursuo, Haartman, Aurora.

² Sisältää psykiatrisen päiväsaalan. Luvut sisältävät oman toiminnan ja ostopalvelujen käynnit sekä käyntiä korvaavat hoitopuhelut ja muut hoitoasioinnit

³ Sisältää kunnalliset päiväkodit, perhepäivähoidon ja ostopalvelupäiväkodit.

⁴ Sisältää laitospalvelut ja pitkäaikaishoidon.

Tilinpäätös 2017: Helsingin kaupungin talous on vakaalla pohjalla

Helsingin taloutta on hoidettu pitkäjänteisesti, ja kaupungin talous on vakaalla pohjalla.

Vuosi 2017 oli Helsingin kaupungin taloudessa odotettua myönteisempi. Toimintakate toteutui talousarviota parempana, ja verotulot kasvoivat talousarviossa ennakoitua enemmän. Korkomenot toteutuivat talousarviota pienempinä. Siten vuosikate toteutui 359 miljoonaa euroa talousarviota parempana ja hieman edellisvuoden tasoa paremmin.

Helsingin investointitaso verrattuna poistoihin on suurten kaupunkien vertailussa merkittävästi muita korkeampi.

Vaikka Helsingin talouden tila on vahvalla pohjalla, vireillä oleva sote- ja maakunt uudistus tuo toteutuessaan epävarmuutta kaupungin talouden kehitykseen sekä investointikykyyn keskipitkällä aikavälillä.

Helsinki on vahvasti kasvava kaupunki. Vuonna 2017 Helsinki sai yli 9 000 uutta asukasta, mikä on enemmän kuin kertaakaan 1960-luvun jälkeen. Kestävä kasvu edellyttää kaupungilta investointeja niin pal-

veluihin, asuntorakentamiseen kuin kaupunkiinfraan. Kasvavan kaupungin investointikyvystä on huolehdittava kaikissa oloissa.

Vilkasta asuntorakentamista

Rakenteilla olevien asuntojen määrä Helsingissä on pysynyt jo kolmatta vuotta 7 000 asunnon tasolla, mikä tarkoittaa noin 5 000 valmistuvaa asuntoa vuosittain. Vuonna 2017 lupia myönnettiin 8 200 asunnon rakentamiseksi.

Kaupungin investoinnit ilman liikelaitosten investointeja olivat 546 miljoonaa euroa. Liikelaitokset mukaan laskettuina investointien not olivat 621 miljoonaa euroa vuonna 2017.

Suurimmat investointikohteet olivat uudet raitiovaunut (39,5 miljoonaa euroa), Kalasataman esirakentaminen (30,4 miljoonaa euroa) ja Stadin ammattiopiston Prinsessantien korjaushanke (29,6 miljoonaa euroa).

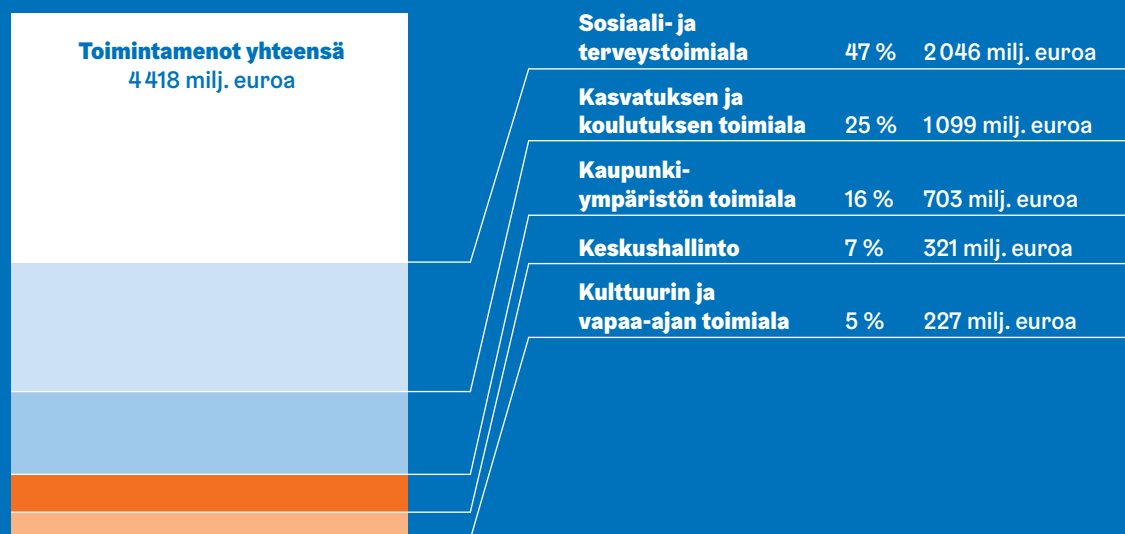
Kaupungin tilikauden tulos hyvä

Kaupungin tilikauden tulos oli 483 miljoonaa euroa. Edellisen vuoden tulos oli 470 miljoonaa euroa.

Toimintamenot ja -tulot

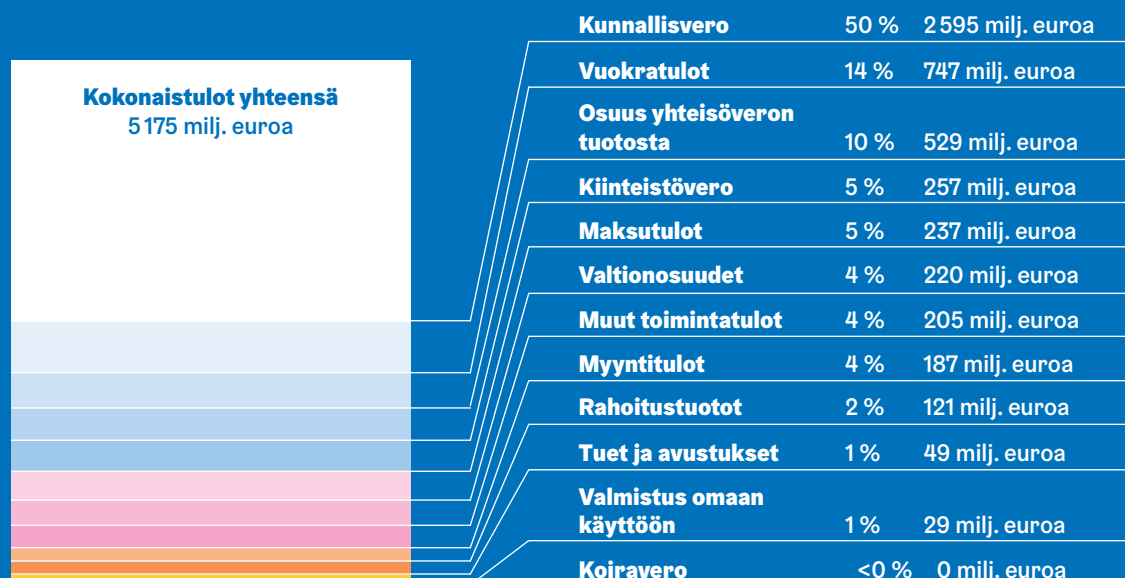
Toimintamenot

Luvut ilman liikelaitoksia ja rahastoja, sisäisiä eriä ei ole eliminoitu.

Kokonaistulot

Luvut ilman liikelaitoksia ja rahastoja, sisäisiä eriä ei ole eliminoitu.

Vuosikate oli 838 miljoonaa euroa. Vuosikate osoittaa tulo- ja meno-eroa, joka jää käytettäväksi investointeihin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate oli 359 miljoonaa euroa korkeampi kuin talousarviossa ennakoitiin, johtuen erityisesti ennakoitua paremmasta verotulokertymästä.

Taseen loppusumma oli 14 497 miljoonaa euroa. Kasvua edellisestä vuodesta oli 248 miljoonaa euroa.

Omavaraisuusaste oli 79,6 prosenttia. Kaupungin omavaraisuusaste on pysynyt viime vuodet 75 prosentin yläpuolella, kun kuntataloudessa keskimääräinen tavoite on 70 prosenttia.

Verotuloissa kasvua

Verotuloja kertyi 3 380 miljoonaa euroa eli kokonaisverotulot toteutuivat 247 miljoonaa euroa talousarviota korkeampina ja verotuloa kertyi 5,5 prosenttia edellisvuotta enemmän.

Suurinta kasvu oli yhteisöverotuotoissa (+ 33 % verrattuna vuoteen 2016), mikä selittyi Helsingin kuntakohtaisen jako-osuuden nousulla edellisen vuoden 26,7 prosentista vuoden 2017 noin 29,1 prosenttiin. Myös yhteisöveron valtakunnallinen kertymä kehittyi myönteisesti mm. verovuodelle 2016 ajoittuneiden yrityskauppojen ansiosta.

Kunnallisveroa kertyi 2 595 miljoonaa euroa (kasvua 0,4 prosenttia), kun veroprosentti oli 18,5. Yhteisöveron tuotto oli 528 miljoonaa euroa. Kiinteistöveroa kertyi 257 miljoonaa euroa (kasvua 15,7 prosenttia).

Helsingin saamat valtionosuudet olivat 220 miljoonaa euroa. Valtionosuuksien pienenemä (-30,3 prosenttia vuodesta 2016) oli seurausta erityisesti perustoimeentulotuen maksun siirrosta Kelalle sekä kilpailukykysojimuksen vaikutuksista johtuvista valtionosuusleikkauksista.

Lainaa kaupungilla oli 1 871 euroa asukasta kohden, kun vuonna 2016 määrä oli 2 157 euroa. Lainakanta oli vuoden 2017 lopussa 1 206 miljoonaa euroa. Kaupungin maksuvalmius oli vuoden lopussa 99 päivää. Kaupungin maksuvalmiudessa ovat mukana myös kaupungin konsernitilillä olevat konserniyhteisöjen tilivarat. Kaupungin lainakan- ta (raha- ja vakuutuslaitoslainat) aleni 165 miljoonaa euroa.

Helsingin kaupunkikonsernin vuoden 2017 vuosikate parani vuodesta 2016 noin 88 miljoonalla eurolla ja oli 1 393 miljoonaa euroa. Kaupunkikonsernin maksuvalmius oli vuoden lopussa 76 päivää.

Investointimenot

Investointimenot ilman liikelaitoksia , miljoonaa euroa (2017)

Kiinteä omaisuus	75,8
Rakennukset	192,0
Kadut ja liikenneväylät	137,5
Puistot ja liikunta-alueet	15,8
Irtaimen omaisuuden perushankinta	45,3
Arvopaperit	72,4
Muu pääomatalous	4,1
Korkeasaaren eläintarha	2,6
Yhteensä	545,7

Henkilöstö

Kaupungin palveluksessa oli reilut 37 000 työntekijää vuoden 2017 lopussa. Määrä väheni 2,6 prosenttia vuodesta 2016. Tilinpäätösvuonna henkilöstöstä 82 prosenttia oli vakinaisia ja 18 prosenttia määräaikaista. Suhdeluku pysyi samana kuin edellisvuonna. Kaupungin henkilöstön lisäksi työllistettyinä kaupungilla oli 765 henkilöä.

Koko henkilöstöstä 76 prosenttia oli naisia ja 24 prosenttia miehiä.

Kaupunki käytti palkkoihin 1,33 miljardia euroa vuonna 2017. Vuoden 2016 palkkamenot olivat 1,36 miljardia euroa. Kaupunki osti lyhytaikaista työvoimaa kaupunkikonserniin kuuluvalta Seure Henkilöstöpalvelut -osakeyhtiöltä yhteensä 720 henkilötyövuotta (631 vuonna 2016).

Kaupungin henkilöstön määrä toimialoittain vuoden lopussa

Toimialat	Vakinainen henkilöstö	Määräaikainen henkilöstö	Koko henkilöstö
Keskushallinto	3 833	425	4 258*
Kasvatus ja koulutus	10 206	2 671	12 877
Kaupunkiympäristö	3 224	218	3 442**
Kulttuuri ja vapaa-aika	1 584	230	1 814
Sosiaali- ja terveystoimiala	11 654	3 045	14 699
Yhteensä	30 501	6 589	37 090

* Keskushallinnon lukuihin sisältyvät myös Korkeasaaren eläintarhan, Palvelukeskus Helsingin, Rakentamispalveluliikelaitoksen (Stara), Taloushallintopalveluliikelaitoksen (Talpa), tarkastusviraston ja Työterveys Helsingin henkilöstö.

** Kaupunkiympäristön lukuihin sisältyy myös pelastuslaitoksen ja liikenneliikelaitoksen (HKL) henkilöstö.

Vuoden 2017 tilinpäätöksen tunnusluvut

	Konserni		Kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Tuloslaskelman tunnusluvut				
Toimintatuotot toimintakuluista, %*	60,7	61,2	29,2	31,8
Vuosikate, miljoonaa euroa	1 393	1 305	838	807
Vuosikate, % poistoista*	196,6	193,0	236,2	239,4
Vuosikate, euroa/asukas*	2 160	2 053	1300	1270
Rahoituslaskelman tunnusluvut				
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta, miljoonaa euroa, ilman vuoden 2014 liikelaitosten yhtiöittämisten kirjanpidollisia vaikutuksia	-111,9	-532,9	184,4	-157,5
Investointien tulorahoitus, %*	103,0	87,8	137,0	125,3
Lainanhoitokate*	3,5	2,1	4,7	2,4
Kassan riittävyys, päivää*	76	59	99	79
Taseen tunnusluvut				
Omavaraisuusaste, %	61,7	60,3	79,6	77,6
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	89,2	87,6	47,7	49,9
Velat ja vastuut % käyttötuloista	97,8	93,3	54,2	53,0
Lainakanta 31.12., miljoonaa euroa	4 985	4 940	1 206	1 371
Lainat, euroa/asukas	7 732	7 772	1 871	2 157
Lainasaamiset 31.12., miljoonaa euroa	480	479	1 894	1 951
Konsernin lainasaamiset 31.12., euroa/asukas	745	753	..	..
Asukasmäärä 31.12.	644 700	635 600	644 700	635 600

* Satunnaisten tuottojen ja kulujen kirjauskäytännön 2017 muutoksen vaikutus huomioitu vuoden 2016 vertailuluvuissa.

Tunnuslukujen laskentakaavat

Toimintatuotot/toimintakulut

= 100 x toimintatuotot / toimintakulut – valmistus omaan käyttöön.

Omavaraisuus-%

= 100 x (oma pääoma + poistoero + vapaaehtoiset varaukset) / (taseen loppusumma – saadut ennakot).

Vuosikate / poistot, %

= 100 x vuosikate / (poistot + arvonalentumiset).

Rahoitusvarallisuus, euroa / asukas

= (saamiset + rahoitusarvopaperit + rahat ja pankkisaamiset – vieras pääoma + saadut ennakot) / asukasmäärä, 31.12.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= (vieras pääoma – saadut ennakot) / (toimintatuotot + verotuotot + valtionosuudet).

Velat ja vastuut % käyttötuloista

= 100 * (Vieras pääoma - Saadut ennakot + Vuokravastuut) / Käyttötulot

Lainakanta 31.12. (miljoonaa euroa)

= vieras pääoma – (saadut ennakot + ostovelat + siirtovelat + muut velat).

Lainanhoitokate

= (vuosikate + korkokulut) / (korkokulut + lainanlyhennykset).

Investointien tulorahoitus, %

= 100 x vuosikate / investointien omahankintameno.

Lainasaamiset 31.12.

= sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset.

Helsingin kaupungin tuloslaskelma

miljoonaa euroa

	01.01.–31.12.2017	01.01.–31.12.2016
Toimintatuotot		
Myyntituotot	327,6	329,1
Maksutuotot	229,4	227,6
Tuet ja avustukset	48,8	112,3
Vuokratuotot	363,4	359,2
Muut toimintatuotot*	210,5	292,8
	1 179,7	1 321,0
Valmistus omaan käyttöön	135,1	117,1
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-1 353,6	-1 349,7
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-334,6	-360,8
Muut henkilösivukulut	-66,0	-85,4
Palvelujen ostot	-1 703,3	-1 640,1
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-192,2	-193,1
Avustukset	-311,6	-443,7
Vuokrakulut	-196,7	-186,1
Muut toimintakulut*	-17,2	-8,6
	-4 175,2	-4 267,6
Toimintakate	-2 860,4	-2 829,5
Verotulot ja valtionosuudet		
Verotulot	3 380,8	3 205,6
Valtionosuudet	220,4	316,3
	3 601,2	3 521,9
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	79,8	82,8
Muut rahoitustuotot	36,3	50,6
Korkokulut	-18,1	-18,0
Muut rahoituskulut	-1,0	-0,4
	97,0	114,9
Vuosikate	837,9	807,4
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-354,8	-337,2
	-354,8	-337,2
Tilikauden tulos	483,1	470,2
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	3,8	-13,9
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	-3,9	16,3
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-1,6	-7,5
	-1,7	-5,1
Tilikauden ylijäämä/alijäämä (-)	481,4	465,0

* Vuoden 2016 vertailutieto on muutettu vastaamaan nykyistä kirjauskäytäntöä.

Helsingin kaupungin rahoituslaskelma

miljoonaa euroa

	2017	2016
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate*	837,9	807,4
Tulorahoituksen korjauserät	-173,7	-251,5
	664,2	555,9
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-621,4	-663,0
Rahoitusosuudet investointimenoihin	9,7	18,8
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	192,6	247,0
	-419,1	-397,1
Toiminnan ja investointien rahavirta	245,1	158,8
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-12,3	-9,9
Antolainasaamisten vähennys	69,5	67,3
	57,2	57,4
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,0	110,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-165,3	-320,7
	-165,3	-210,7
Oman pääoman muutokset	0,0	0,0
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	10,3	-5,9
Vaihto-omaisuuden muutos	-4,9	-2,2
Saamisten muutos	21,8	-133,0
Korottomien velkojen muutos	32,6	315,1
	59,8	173,9
Rahoituksen rahavirta	-48,4	20,6
Rahavarojen muutos	196,7	179,4
Rahavarat 31.12.	1 316,6	1 119,9
Rahavarat 1.1.	1 119,9	940,4
	196,7	179,4

* Vuoden 2016 vertailutieto on muutettu vastaamaan nykyistä kirjauskäytäntöä.

Helsingin kaupungin tase

miljoonaa euroa

VASTAAVAA	31.12.2017	31.12.2016
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	12,6	17,6
Muut pitkävaikutteiset menot	74,5	82,2
Ennakkomaksut	4,0	2,7
	91,1	102,5
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	3 223,7	3 216,0
Rakennukset	1 689,3	1 678,0
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 430,1	1 347,9
Koneet ja kalusto	344,8	265,4
Muut aineelliset hyödykkeet	12,3	12,2
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	324,2	346,9
	7 024,5	6 866,4
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	3 223,7	3 150,7
Muut lainasaamiset	1 894,2	1 951,4
Muut saamiset	0,5	0,5
	5 118,5	5 102,7
Toimeksiantojen varat		
Valtion toimeksiannot	124,5	132,1
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	4,4	4,4
Muut toimeksiantojen varat	456,4	543,8
	585,3	680,3
Vaihtuvat vastaavat		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	10,0	10,3
Keskeneräiset tuotteet	12,2	7,1
Muu vaihto-omaisuus	0,1	0,1
	22,4	17,5
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	0,1	0,1
Muut saamiset	108,2	126,6
	108,3	126,6
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	87,7	53,3
Lainasaamiset	0,6	0,6
Muut saamiset	55,8	66,4
Siirtosaamiset	86,4	113,6
	230,5	233,9
Saamiset yhteensä	338,8	360,5
Rahoitusarvopaperit		
Joukkovelkakirjalainasaamiset	20,0	20,0
Rahat ja pankkisaamiset	1 296,6	1 099,9
VASTAAVAA YHTEENSÄ	14 497,0	14 249,7

VASTATTAVAA**31.12.2017****31.12.2016****Oma pääoma**

Peruspääoma	2 972,4	2 972,4
Arvonkorotusrahasto	1 800,1	1 806,4
Muut omat rahastot	553,9	522,3
Muu oma pääoma	729,0	729,0
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä (-)	4 914,3	4 479,3
Tilikauden ylijäämä/alijäämä (-)	481,4	465,0

11 451,1**10 974,4****Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset**

Poistoero	62,3	66,1
Vapaaehtoiset varaukset	5,7	1,8

68,0**67,9****Pakolliset varaukset**

Eläkevaraukset	112,9	124,9
----------------	-------	-------

Toimeksiantojen pääomat

Valtion toimeksiannot	125,6	133,3
Lahjoitusrahastojen pääomat	4,4	4,4
Muut toimeksiantojen pääomat	438,0	515,0

567,9**652,7****Vieras pääoma****Pitkäaikainen**

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 092,7	1 248,5
Lainat muilta luotonantajilta	7,4	7,4
Saadut ennakot	4,0	0,3
Ostovelat	1,2	1,2
Liittymismaksut ja muut velat	7,6	7,6

1 112,9**1 265,0****Lyhytaikainen**

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	105,8	115,3
Saadut ennakot	12,7	11,4
Ostovelat	186,3	141,1
Liittymismaksut ja muut velat	498,6	512,4
Siirtovelat	380,7	384,5

1 184,1**1 164,7****Vieras pääoma yhteensä****2 297,0****2 429,7****VASTATTAVAA YHTEENSÄ****14 497,0****14 249,7**

Konsernin toiminta ja talous

Helsingin kaupunkikonserniin kuuluu emokaupungin lisäksi 93 tytäryhtiötä ja tytärsäätiötä, joista suurimmat ovat energiyhtiö Helen Oy, Helsingin kaupungin asunnot Oy ja Helsingin Satama Oy, sekä kuusi liikelaitosta, kuusi kuntayhtymää ja 38 osakkuusyhteisöä.

Helsingin kaupunkikonsernin toimintatuotot olivat 3 368 miljoonaa euroa ja laskivat edellisestä vuodesta 62 miljoonaa euroa. Kaupunkikonsernin toimintakulut vähenivät 57 miljoonalla eurolla ja olivat 5 549 miljoonaa euroa.

Helsingin kaupunkikonsernin vuosikate parani edellisestä vuodesta noin 88 miljoonaa euroa.

Kaupunkikonsernin vuosikate parani edellisestä vuodesta.

nalla eurolla ollen 1 393 miljoonaa euroa. Helsingin kaupungin vuosikate kasvoi 31 miljoonaa euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Tytäryhteisöjen vaikutus kaupunkikonsernin vuosikatetta nostavasti oli yli 50 miljoonaa euroa edellistä vuotta suurempi. Kaupunkikonsernin ylijäämä oli 648

miljoonaa euroa ja se kasvoi edellisestä vuodesta 50 miljoonaa euroa. Vuonna 2017 vuosikatteen ja ylijäämän kasvu oli pitkälti seurausta Helen Oy:n ja Helsingin Satama Oy:n edellistä vuotta kannattavammasta toiminnasta. Kaupunkikonsernin vuoden 2017 toiminnan ja investointien rahavirta oli 171 miljoonaa euroa positiivinen eli selvästi edellisen vuoden tasoa (-37 miljoonaa euroa) parempi. Helsingin kaupungin vaikutus kaupunkikonsernin toiminnan ja investointien rahavirtaan oli 245 miljoonaa euroa, mutta myös tytäryhteisöjen yhteenlaskettu vaikutus toiminnan ja investointien rahavirtaan oli edellistä vuotta parempi. Tytäryhteisöjen yhteenlaskettu investointitaso oli 76 miljoonaa euroa edellistä vuotta pienempi.

Kaupunkikonsernin taseen loppusumma oli 18 276 miljoonaa euroa ja kasvoi 712 miljoonalla eurolla edellisestä vuodesta. Kaupunkikonsernin lainakanta oli 4 985 miljoonaa euroa eli 7 732 euroa asukasta kohden. Tästä Helsingin kaupungin lainakanta oli 1 206 miljoonaa euroa eli 1 871 euroa asukasta kohden. Helsingin kaupungin lainakanta pieneni edelleen ja tytäryhteisöjen lainakanta kasvoi. Tytäryhteisöjen lainakannan kasvu kohdentui lähinnä kaupungin vuokra-asuntoja ja muuta asunto-omaisuutta hallinnoiviin yhtiöihin sekä kaupunginteatterin peruskorjaukseen.

Helsingin kaupunkikonserni

Tytäryhtiöt ja -säätiöt

93 kpl

Kuvion pinta-ala
toimintatuottojen
mukaan.

Palmia Oy

Helen Oy

Helsingin
Satama Oy

Helsingin
kaupungin
asunnot Oy

Osakkuus- yhteisöt*

38 kpl

Pinta-ala ei vastaa
volyymiä.

Keskus-
hallinto

Seure Oy

Sosiaali- ja
terveys-
toimiala

Kasvatuksen
ja koulutuksen
toimiala

Toimialat

4 kpl

(+ keskushallinto)
Kuvion pinta-ala
toimintamenojen
mukaan.

Kulttuurin ja
vapaa-ajan
toimiala

Kaupunki-
ympäristön
toimiala

Rakentamis-
palveluliikelaitos
(Stara)

HKL-
liikelaitos

Palvelu-
keskus-
liikelaitos

HSY
57,6 %

HSL
52,0 %

Kuntayhtymät

6 kpl

Kuvion pinta-ala Helsingin
äänivaltaisuuden
(ilmoitettu prosentteina)
suhteessa kuntayhtymän
toimintamenoista.

HUS
36,2 %

Liike- laitokset

6 kpl

Kuvion pinta-ala
toimintamenojen
mukaan.

* Osakkuusyhteisöjä ovat mm. Vantaan Energia Oy, Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy, Startup Maria Oy, Pääkaupunkiseudun junakalusto Oy ja Apotti Oy.

Konsernituloslaskelma

miljoonaa euroa

	01.01.–31.12.2017	01.01.–31.12.2016
Toimintatuotot*	3 368,0	3 430,4
Toimintakulut*	-5 549,3	-5 605,8
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta / tappiosta (-)	23,3	9,9
Toimintakate	-2 157,9	-2 165,5
Verotulot	3 380,8	3 205,6
Valtionosuudet	220,4	316,3
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	17,6	16,8
Muut rahoitustuotot	10,0	14,3
Korkokulut	-69,5	-73,8
Muut rahoituskulut	-8,9	-8,9
	-50,6	-51,6
Vuosikate	1 392,7	1 304,8
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-708,4	-675,9
Omistuksen eliminointierot	-0,9	-0,5
Arvonalentumiset	0,0	-0,3
	-709,3	-676,6
Satunnaiset erät	2,5	0,0
Tilikauden tulos	685,8	628,2
Tilinpäätössiirot	-15,7	-12,5
Tilikauden verot	-12,6	-10,9
Laskennalliset verot	-10,5	-8,1
Vähemmistöosuudet	1,3	1,8
Tilikauden ylijäämä/alijäämä (-)	648,3	598,4
Konsernituloslaskelman tunnusluvut		
Toimintatuotot/toimintakulut, %	60,7	61,2
Vuosikate/poistot, %	196,6	193,0
Vuosikate, euroa/asukas	2 160,0	2 053,0
Asukasmäärä	644 700	635 600

* Vuoden 2016 vertailutieto on muutettu vastaamaan nykyistä kirjauskäytäntöä.

Konsernirahoituslaskelma

miljoonaa euroa

	2017	2016
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate*	1 392,7	1 304,8
Satunnaiset erät*	2,5	0,0
Tilikauden verot	-12,6	-10,9
Tulorahoituksen korjauserät	-188,9	-292,3
	1 193,6	1 001,7
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 386,0	-1 505,3
Rahoitusosuudet investointimenoihin	33,4	20,0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	330,2	446,4
	-1 022,4	-1 039,0
Toiminnan ja investointien rahavirta	171,3	-37,3
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-10,7	-8,5
Antolainasaamisten vähennys	9,0	7,9
	-1,7	-0,5
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	417,8	535,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-347,2	-581,4
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-26,2	-24,8
	44,4	-71,2
Oman pääoman muutokset	24,2	24,7
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-5,8	9,6
Vaihto-omaisuuden muutos	-8,5	-13,4
Saamisten muutos	-23,3	-115,8
Korottomien velkojen muutos	74,2	-36,4
	36,7	-155,9
Rahoituksen rahavirta	103,5	-203,0
Rahavarojen muutos	274,7	-240,4
Rahavarat 31.12.	1 532,4	1 257,7
Rahavarat 1.1.	1 257,7	1 498,1
	274,7	-240,4
Konsernirahoituslaskelman tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 e	-111 905	-532 913
Investointien tulorahoitus, %	103,0	87,8
Lainanhoitokate	3,5	2,1
Kassan riittävyys (pv)	76	59

* Vuoden 2016 vertailutieto on muutettu vastaamaan nykyistä kirjauskäytäntöä.

Konsernitase

miljoonaa euroa

VASTAAVAA	31.12.2017	31.12.2016
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	56,5	51,8
Muut pitkävaikutteiset menot	206,9	233,3
Ennakkomaksut	6,0	13,0
	269,5	298,1
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	3 295,1	3 286,8
Rakennukset	5 731,6	5 586,4
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 515,7	2 400,4
Koneet ja kalusto	1 347,1	1 235,9
Muut aineelliset hyödykkeet	20,1	20,1
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 200,0	1 094,8
	14 109,6	13 624,4
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	264,1	245,1
Muut osakkeet ja osuudet	459,3	451,4
Muut lainasaamiset	480,4	478,7
Muut saamiset	2,1	2,1
	1 205,9	1 177,4
Toimeksiantojen varat	456,8	536,3
Vaihtuvat vastaavat		
Vaihto-omaisuus	120,6	112,1
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	157,3	166,7
Lyhytaikaiset saamiset	423,8	391,0
	581,1	557,7
Rahoitusarvopaperit	57,3	25,3
Rahat ja pankkisaamiset	1 475,1	1 232,4
VASTAAVAA YHTEENSÄ	18 275,9	17 563,8

VASTATTAVAA	31.12.2017	31.12.2016
Oma pääoma		
Peruspääoma	2 972,4	2 972,4
Säätiöiden peruspääomat	5,8	5,8
Arvonkorotusrahasto	1 805,0	1 811,3
Muut omat rahastot	903,4	839,6
Muu oma pääoma	734,1	734,1
Edellisten tilikausien ylijäämä / alijäämä (-)	4 122,3	3 554,9
Tilikauden ylijäämä / alijäämä (-)	648,3	598,4
	11 191,2	10 516,5
Vähemmistöosuudet	85,0	80,3
Pakolliset varaukset		
Eläkevaraukset	113,8	126,0
Muut pakolliset varaukset	36,2	36,8
	150,0	162,7
Toimeksiantojen pääomat	572,3	657,5
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	4 716,5	4 661,0
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	97,3	99,7
	4 813,8	4 760,7
Lyhytaikainen		
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	268,3	279,0
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	1 195,3	1 107,1
	1 463,6	1 386,1
Vieras pääoma yhteensä	6 277,4	6 146,7
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	18 275,9	17 563,8

Helsingin kaupungin vuosikertomus 2017

Julkaisija

Helsingin kaupunki,
kaupunginkanslia

Taitto

Werklig Oy

Valokuvat

Jan Alanco (s.37, Kimmo Kaivanto,
Ketju, Helsingin kaupunginmuseo HAM.)

Helsingin kaupungin aineistopankki:

Roope Permanto (s.5),
Pertti Nisonen (s.9),
Pertti Nisonen (s.14, 18, 22, 26, 33, 34, 39),
Johanna Kannasmaa (s.28)

My Helsinki aineistopankki:

Eetu Ahanen (kansi),
Jussi Hellsten (s.6, 12, 24),
Elise Kulmala (s.10), Carl Bergman (s.16),
Julius Konttinen (s.20),
Kuvio (s.41), Lauri Rotko (s.44)

Paino

Next Print Oy

Julkaisunumerot

Helsingin kaupungin keskushallinnon
julkaisuja 2018:14

ISBN 978-952-331-441-2 (painettu julkaisu)

ISBN 978-952-331-442-9 (verkkojulkaisu)

ISSN-L 2242-4504

ISSN 2242-4504 (painettu julkaisu)

ISSN 2323-8135 (verkkojulkaisu)

The logo consists of the word "Helsinki" in a white, sans-serif font, enclosed within a white speech bubble shape with a small tail pointing downwards.

Helsinki

**Helsingin kaupunki
Kaupunginkanslia**

Pohjoisesplanadi 11–13
00170 Helsinki
PL 1
00099 Helsingin kaupunki
Puhelinvaihte 09 310 1641

www.hel.fi